

Porin kestävän kehityksen raportti 2024

Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluosasto
18.8.2025

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	5
2.	YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET – AGENDA 2030 TOIMINTAOHJELMA.....	7
3.	YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUS PORISSA	8
3.1.	PORIN KAUPUNKISTRATEGIA 2030	8
3.2.	RESURSSIVIAS KIEROTALOUDEN TIEKARTTA 2030	9
3.3.	HINKU – HIILINEUTRAALIT KUNNAT -VERKOSTO.....	11
3.4.	LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021–2025	11
4.	KESTÄVÄN KEHITYKSEN ULOTTUVUUDET JA TAPAUSKUVAUKSET 2024.....	12
4.1.	EKOLOGINEN KESTÄVYYS	12
4.1.1.	<i>Kaupunkien julkilausuma luonnon monimuotoisuudelle</i>	<i>14</i>
4.2.	SOSIAALINEN KESTÄVYYS	16
4.2.1.	<i>Yhteisöllinen ruokailu Porissa</i>	<i>17</i>
4.3.	TALOUDELLINEN KESTÄVYYS	20
4.3.1.	<i>Reiluutta hankinnoilla</i>	<i>21</i>
4.4.	KULTTUURINEN KESTÄVYYS	23
4.4.1.	<i>Kulttuuripalveluiden ekoloikka.....</i>	<i>24</i>
5.	ESIMERKKEJÄ TOIMENPITEISTÄ PORISSA 2024: 17 TAVOITETTA	27
5.1.	EI KÖYHYTTÄ	28
5.2.	EI NÄLKÄÄ	29
5.3.	TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA.....	30
5.4.	HYVÄ KOULUTUS.....	32
5.5.	SUKUPUOLTEN TASA-ARVO	33
5.6.	PUHDAS VESI JA SANITAATIO	34
5.7.	EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA	35
5.8.	IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA.....	36
5.9.	KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA	37
5.10.	ERiarvoisuuden vähentäminen	39
5.11.	KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT	40
5.12.	VASTUULLISTA KULUTTAMISTA.....	42
5.13.	ILMASTOTEKOJA	43
5.14.	VEDENALAINEN ELÄMÄ	45
5.15.	MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ.....	46
5.16.	RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO.....	48
5.17.	YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS	49
6.	MAYORSINDICATORS -TYÖKALU	51
6.1.	MAYORSINDICATORS: PORIN AVAININDIKAATTORIT	51
6.2.	AVAININDIKAATTORIEN TULOKSET	53
7.	YHTEENVETO.....	55
8.	LÄHTEET	58

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

1. Johdanto

Porin nykyinen keväällä 2022 hyväksytty ja vuoteen 2030 tähtäävä kaupunkistrategia perustuu YK:n luomiin ja edistämiin maailmanlaajuisiin 17 kestävän kehityksen tavoitteisiin (Sustainable Development Goal, SDG). Vastuu niiden toteuttamisesta on kaikilla YK:n jäsenvaltioilla ja viime kädessä näiden valtioiden hallituksilla, kunnilla, yrityksillä, koulutuslaitoksilla ja julkisilla palveluilla. Suurin osa tavoitteista toteutetaan kuntatasolla kolmen ulottuvuuden eli ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyskannan kautta. Porin kaupunkistrategia on laadittu edellä mainittujen kestävän kehityksen ulottuvuuksien ja tavoitteiden toimiessa viitekehyyksinä, jotta tulevaisuuden Pori on rakentunut ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä pohjalle.

Porin kaupunkistrategiaan on kirjattu, että kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle. Vastaavaa raportointia ei ennen vuonna 2021 alkunutta valtuustokautta ole tehty, joten raportointityö on ollut koko ajan kehitysvaiheessa. Alun perin pelkästään MayorsIndicators-työkaluun perustuvasta raportoinnista on nyt siirrytty myös kaupunginhallituksen lokakuussa 2023 hyväksymän ja kaupungin kestävyystyötä ohjaavan Resursiivisaan kiertotalouden tiekartan toteutumisen seurantaraportointiin. Tätä työtä on jo tehtykin vuoden 2025 talousarvion ja vuoden 2024 tilinpäätöksen yhteydessä. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2025 teemat kytkeytyvät vahvasti yhteen. Tämä raportti on täydennetty yhdistelmä edellä mainittujen dokumenttien sisällöistä.

Ensimmäinen Porin kestävän kehityksen raportti tehtiin vuodesta 2023, se tehtiin MayorsIndicators -työkalun 24 avainindikaattorin pohjalta. Tässä järjestyksessään toisessa raportissa hyödynnetään edelleen avainindikaattorien tietoa ja syvennetään katsausta. Pitemmän aikavälin tavoitteena on kehittää raportointia edelleen sekä kiinnittää huomiota tavoitteiden toteutumisen seurantaan muun muassa olennaisten mittarien valitsemisella. Lisäksi jatkossa tullaan tutkimaan mahdollisuudet yhdistää kestävän kehityksen raportti hyvinvointiraportoinnin kanssa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota (tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2024) kestävän kehityksen raportoinnin kokonaiskuvan muodostamiseen ja on nähnyt myös tarpeen raportoinnin lukijajäystävällisyyden lisäämiselle. Tarkastuslautakunta painotti myös tarvetta kestävyysraportoinnin selkeyttämiselle kohti eri dokumentit yhdistävää, entistä yhtenäisempää raportointia. Tarkastuslautakunta koki myös tärkeäksi, että kestävyyskannan kolme ulottuvuutta – taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen – huomioidaan ja tuodaan esiin raportoinnissa. Edellä mainitut näkemykset on huomioitu raporttia tehtäessä.

Tämän Porin kaupungin kestävän kehityksen raportin tavoitteena ei ole kertoa kaikkea vuonna 2024 tehtyä tavoitteisiin liittyvää toimintaa, eikä se olisi käytännössä mahdollistakaan. Tämän raportin tavoitteena on avata aihekokonaisuuksia ja tehdä ensimmäistä kertaa ajankohtaisia nostoja esimerkeistä, mitä toimenpiteitä ja huomioita Porissa on tehty YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden viitekehyyksessä ja tavoitteiden toteuttamiseksi vuonna 2024.

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

Raportin on koontanut projektipäällikkö Pepita Heurlin elinvoima- ja ympäristötoimialan ympäristösuunnitteluyksiköstä, mutta aineiston tuottamiseen on osallistunut laaja joukko muita kaupungin työntekijöitä, joiden työpanos on mahdollistanut raportin tuottamisen. Tästä heille suuri kiitos.

2. YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet – Agenda 2030 toimintaohjelma

Kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet maapallon kantokyvyn rajoissa. Kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goal, SDG) ovat YK:n luomia ja edistämiä kestävän kehityksen maailmanlaajuisia tavoitteita. Tavoitteet tähtäävät köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon.

YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma ohjaa Suomea ja muita jäsenmaita kohti kestävää tulevaisuutta. Agenda 2016–2030 sisältää 17 tavoitetta sekä 169 näihin kuuluvaa tarkentavaa alatavoitetta, mitkä kattavat ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyuden ulottuvuudet. Vastuu tavoitteiden toteuttamisesta on kaikilla YK:n jäsenvaltioilla, erityisesti hallituksilla, kunnilla, yrityksillä, koulutuslaitoksilla ja julkisilla palveluilla. Suurin osa tavoitteista toteutetaan kuntatasolla.

Jokaisen 17 tavoitteen alatavoitteissa osa aiheista kohdistuu suoraan suomalaisen kunnan toimintakenttään ja osa globaaliin kehitykseen. Suomessa Kestävän kehityksen toimikunta hyväksyi keväällä 2022 uuden strategiansa Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisti vastuullinen Suomi vuosille 2022–2030.

Agenda2030-ohjelman vaikuttavuus perustuu kahteen keskeiseen tekijään:

- 1) Sen sisältämät tavoitteet ovat yhteiset kaikille maailman maille, vaikka eri asiat painottuvatkin eri maiden kohdalla maan kehitystason mukaan.
- 2) Se painottaa tavoitteiden keskinäistä riippuvuutta, eli sitä että tavoitteita edistettäessä pitää huomioida toimenpiteiden vaikutukset muihin tavoitteisiin ja että ympäristöllistä, sosiaalista, taloudellista ja kulttuurista kestävyyttä pitää tarkastella kokonaisuutena yhdessä.

”Kestävän kehityksen kunta huolehtii asukkaiden hyvinvointipalveluista, asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista ja sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Sen rinnalla kestävä kunta tekee aktiivisia toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Samalla kestävä kunta ei velkaannu liikaa pitkällä aikavälillä ja sopeuttaa taloudellisen toiminnan luonnon reunaehtoihin. Lisäksi kestävä kunta hyödyntää digitalisaation tuomia mahdollisuuksia. Kyse on siitä, että ihminen, ympäristö, talous ja teknologia otetaan tasavertaisesti huomioon kaikessa kunnan suunnittelussa, budjetoinnissa, päätöksenteossa ja toiminnassa.”

– Kuntaliitto

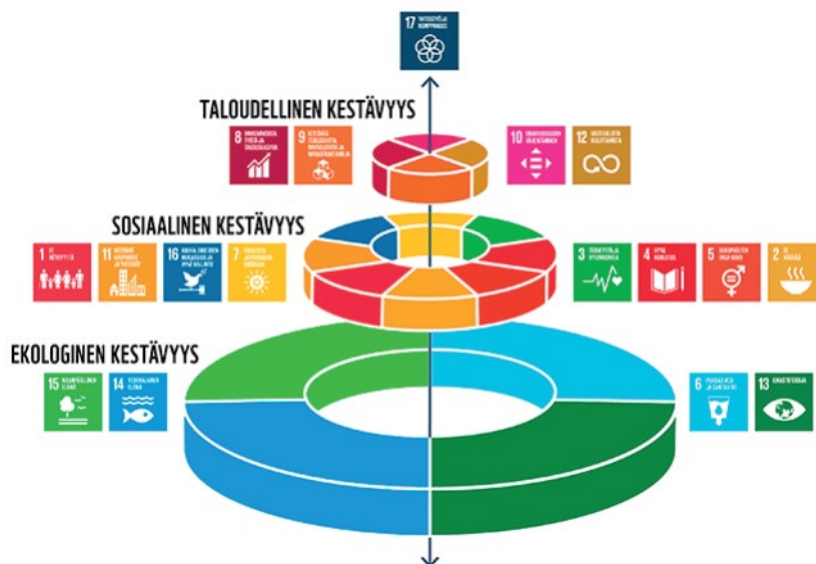
3. YK:n Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutus Porissa

YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030 -ohjelma on erittäin laaja ja monialainen kokonaisuus, jota toteutetaan osana kunnan arkista toimintaa niin lakisääteisten tehtävien, kehittämistoimien, innovaatioiden kuin muunkin toiminnan parissa. Kyse on kokonaisvaltaisesta viitekehyksestä, jonka kautta kunnan toimintoja tarkastellaan, kehitetään, seurataan ja nivotaan toisiinsa.

Tässä luvussa kerrotaan isoimpien kokonaisuuksien tausta YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi Porissa. Tämän lisäksi Porin kaupunki toteuttaa myös muita kestävän kehityksen tavoitteita toteuttavia ohjelmia ja suunnitelmia sekä toimii tavoitteita toteuttavissa verkostoissa: <https://www.pori.fi/kaupunki-ja-hallinto/talous-ja-strategia/strategiat-ja-ohjelmat/>

3.1. Porin kaupunkistrategia 2030

Kaupunginvaltuuston huhtikuussa 2022 hyväksymä Porin kaupunkistrategia (Sujuvan arjen ja kestävän kasvun kotikaupunki 2030) on laadittu kestävän kehityksen ulottuvuuksien ja tavoitteiden pohjalta. Niiden yhteensopivuutta strategiaan on tarkasteltu laatimistyön eri vaiheissa. Tulevaisuuden Pori on rakentunut ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle pohjalle. Strategiassa on esitetty, mitä kestävän kehityksen tavoitteita Porissa toteutetaan jokaisen painopisteen ja läpileikkaavan teeman osalta. Kaupunkistrategiassa on määritetty, että kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle.

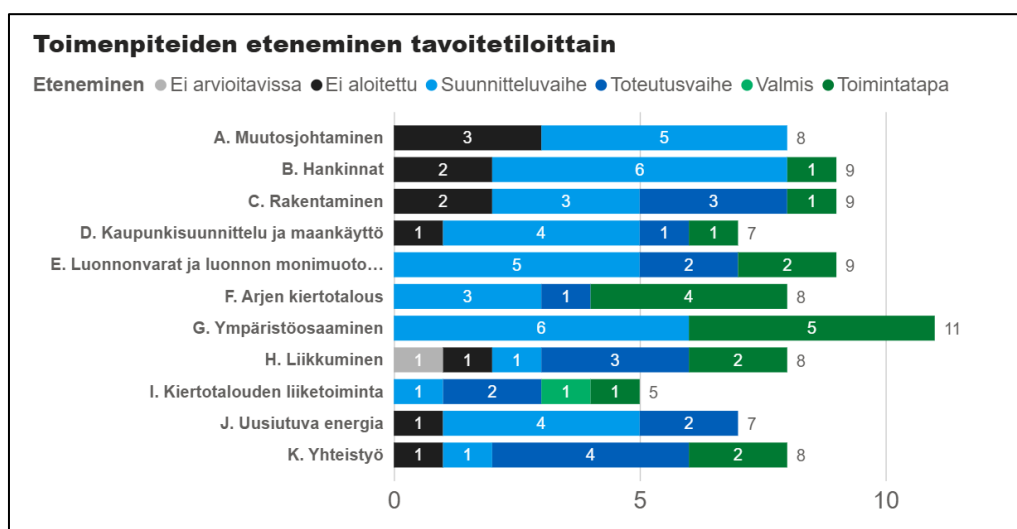
Kuva 1. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet jaettuna kolmeen ulottuvuuteen (Stockholm Resilience Centre)

Porin kaupunkistrategiassakin käytetty yksi havainnollistava tapa tarkastella kokonaisuutta on jakaa 17 tavoitetta ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys- ja elinvoimaisuuden ulottuvuuden mukaan kehiksi, (kuva 1). Tämä malli yhdistää globaalit tavoitteet ja havainnollistaa ekologisen kestävyys- ja elinvoimaisuuden perustaa koko globaalille kestävyydelle. Malli lähtee siitä, että globalisoituneessa yhteiskunnassamme ei ole käytännössä lainkaan ekosysteemejä, joita ihmiset eivät olisi muokanneet, eikä ihmisiä, joilla ei olisi tarvetta ekosysteemeille ja niiden tarjoamille ekosysteemipalveluille. Ekosysteemipalveluilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi ilmanlaatua, luonnon virkistyskäyttöä, maaperän ravinteikkautta, tulvasuojaa, pölytystä ja erilaisia luonnonvaroja. Samalla yhtä ei ole ilman toista, kestävä kehitys edellyttää myös sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys- ja elinvoimaisuuden tasapainon.

3.2. Resurssiviisas kiertotalouden tiekartta 2030

Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa 2023 Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 ohjaamaan kaupungin kestävyystyötä. Tiekartta sisältää kaikkiaan 89 toimenpidettä jaettuna 11 tavoitetilaa (muutosjohtaminen, hankinnat, rakentaminen, kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus, arjen kiertotalous, ympäristöosaaminen, liikkuminen, kiertotalouden liiketoiminta, uusiutuva energia, yhteistyö). Kullekin toimenpiteelle on määritetty vastuutahot ja mittarit.

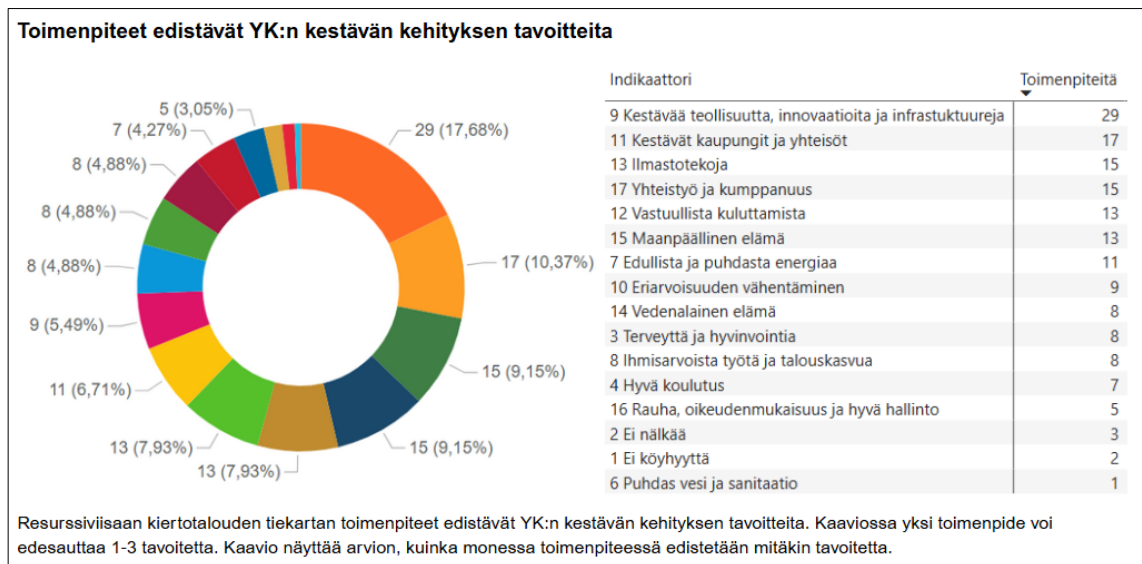
Kuvasta 2 näkee toimenpiteiden etenemisen tilanteen vuonna 2024. Tavoittiloittain tarkasteltuna etenemistä voidaan pitää suhteellisen tasaisena. Tiekartassa on sekä uusia että kehitteillä olevia toimenpiteitä ja myös tehty näkyväksi jo olemassa olevaa kestävyystyötä. Kaikkien toimenpiteiden tavoitteena on valmistua tai muuttua toimintatavaksi viimeistään 2030.

Kuva 2. Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden eteneminen tavoittiloittain vuonna 2024. Visualisointi sivulla resurssiviisas.pori.fi.

Vuonna 2024 kerättiin ensimmäisen kerran Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 89 toimenpiteen rahoitus- ja toteutussuunnitelmat kaupungin talousarvioon 2025 ja taloussuunnitelmiin 2026–2027. Talousarviokirjassa myös asetettiin tavoitteet toimenpiteiden toteuttamiselle, syksyllä 2024 toimenpiteistä oli 69 % suunnittelu- tai toteutusvaiheessa, 18 % oli valmiina tai muutunut toimintatavaksi. Lisäksi vuoden 2024 tilinpäätökseen kerättiin tieto kaikkien toimenpiteiden etenemisen tilasta. Toimenpiteiden seurannan on tarkoitus tukea myös niiden suunnittelua ja toteutumista. Tiekartan raportointia voidaan pitää merkittävänä panostuksena sekä ympäristökestävyyden että muunkin kestävä kehityksen työn ja sen läpinäkyvyyden lisäämiseksi Porissa. Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan osalta tietoa löytyy edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi Resurssiviisaan Pori -sivustolta osoitteesta resurssiviisaan.pori.fi.

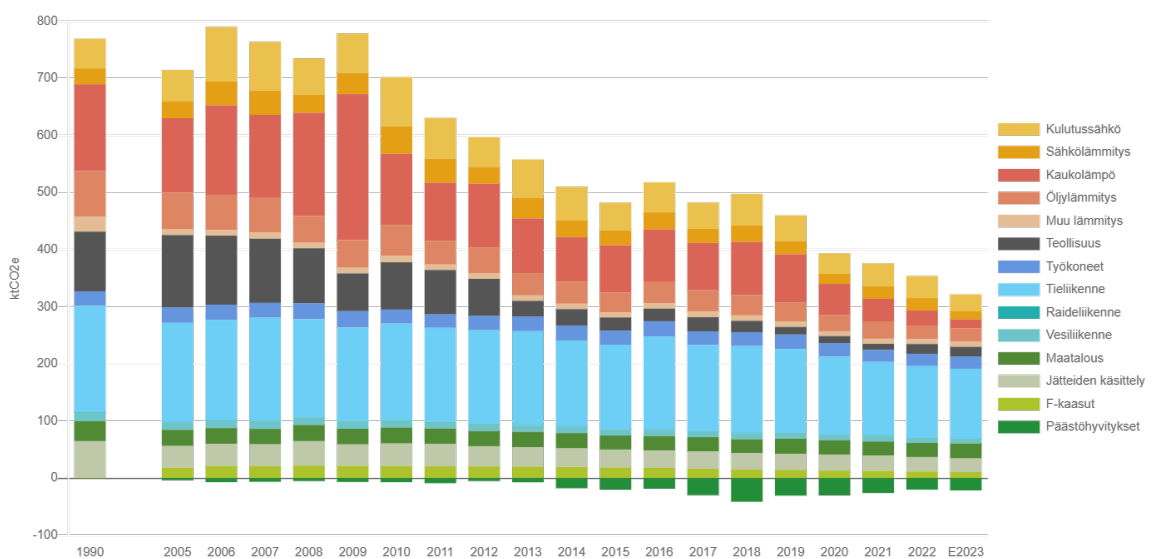
Tiekartan toimenpiteet edistävät YK:n kestävä kehityksen tavoitteita kaupunkistrategian mukaisesti. Kuva 3 näyttää, kuinka monessa toimenpiteessä arvioidaan edistetävän mitään tavoitetta.

Kuva 3. Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteet toteuttavat kestävä kehityksen tavoitteita. Visualisointi sivulla resurssiviisaan.pori.fi.

3.3. Hinku – Hiilineutraalit kunnat -verkosto

Porin kaupunki on mukana kansallisessa Hiilineutraalit kunnat (Hinku) -verkostossa. Kaupunki on sitoutunut vähentämään 80 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 lähtötasosta. Viimeisimpien Suomen ympäristökeskuksen laskelmien mukaan kokonaispäästöt ovat vähentyneet 60 %, kun koko maan kuntien keskiarvo oli -43 % (kuva 4). Päästöt per asukas ovat vähentyneet -60 %, kaupunkimaisten kuntien keskiarvon ollessa -54 %. Päästöt ovat vähentyneet erityisesti kaukolämmön tuotannossa ja teollisuudessa, mutta myös tuulivoiman päästöhyvitysten kautta.

Kuva 4. SYKE:n kuntien ja alueiden kasvihuonekaasupäästöjen tietopalvelun Porin tilanne.

3.4. Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025

Kaupungin tehtävänä on mahdollistaa parhaat olosuhteet asukkaidensa hyvinvoinnille. Kunnan on laadittava kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus, millä tarkoitetaan kuvausta hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja hyvinvointikertomuksen teemat kytkeytyvät vahvasti yhteen. Useista tässä raportissa mainituista esimerkeistä toimenpiteiksi kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi saa lisätietoa laajasta hyvinvointikertomuksesta 2021–2025.

Hyvinvointikertomus vahvistaa, että kaupunki on keskeisessä asemassa asukkaidensa hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämisessä. Tehtävän toteuttaminen vaatii myös yhteistyötä kaupungin eri toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen, asukkaiden ja muiden tahojen kesken.

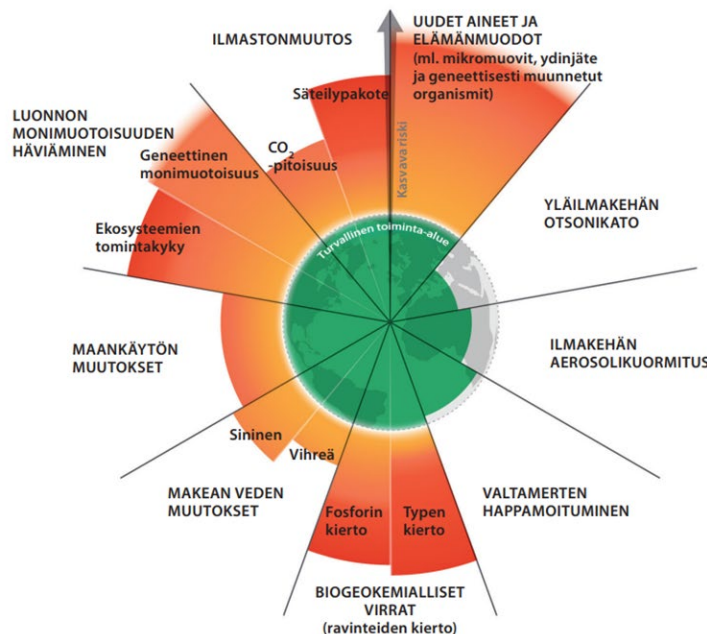
4. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ja tapauskuvaukset 2024

Tässä luvussa on jaoteltu tavoitteet ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Lisäksi on kerrottu kulttuurisen ulottuvuuden näkökulma. Luvussa on esitelty kunkin ulottuvuuden osalta isompi tapauskokonaisuus vuodelta 2024: Kaupunkien julkilausuma luonnon monimuotoisuudelle, Yhteisöllinen ruokailu Porissa, Reiluutta hankinnoilla sekä Kulttuuripalveluiden ekoloikka.

On tärkeää huomata, että vaikka tavoitteet on jaettu ekologiseen, sosiaaliseen, taloudelliseen ja kulttuuriseen kestävytyteen, nämä ulottuvuudet limittyvät 17 kestävän kehityksen tavoitteessa ja kaikki tähtäävät yhdessä lopulta samaan päämäärään: turvataan nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet maapallon kantokyvyn rajoissa.

4.1. Ekologinen kestävyys

Ekologinen kestävyys tai ympäristökestävyys sisältää sekä luonnon itseisarvon tunnistamisen että ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttamisen luonnon uusiutumis- ja kestäkykyyn pitkällä aikavälillä. Hyvinvointi ja kestävyuden ulottuvuudet (sosiaaliset, kulttuuriset, taloudelliset) pohjaavat ekologiselle kestävyydelle. Puhutaankin luonnonjärjestelmien asettamista planetaarisista rajoista ihmiskunnan toiminnan turvalliselle alueelle, kuva 5. Rajojen ylittämisen katsotaan olevan riski peruuttamattomille muutoksille ja lisäävän riskiä ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin uhkille.

Kuva 5. Planetaariset rajat kuvaavat ihmiskunnalle turvallisen toiminta-alueen luonnonjärjestelmien asettamien rajojen puitteissa. Kuvassa tämä turvallinen alue on kuvattu vihreänä. Lähde: Ympäristö ja Terveys-lehti 1, 2024.

Ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät jo nyt niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti. Porissakin sademäärät kasvavat, sään ääri-ilmiöt lisääntyvät ja keskilämpötila nousee. Pelkästään sääolosuhteiden muutokset vaikuttavat esimerkiksi infrastruktuuriin, ruuantuotantoon, luonnon monimuotoisuuteen ja eri elinkeinoin ja talouteen niin Suomessa kuin maailmanlaajuisesti. Ilmastomuutoksen vaikutuksia voidaan kuitenkin ennakoida ja ilmastomuutoksen keskilämpötilan nousun suuruuteen voidaan edelleen vaikuttaa, esimerkiksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden muodostaman yhteistyön kautta.

Kunnat voivat vaikuttaa ympäristö- ja luontoasioihin monella eri tavalla, kuten julkisilla hankinnoilla, tietoisuuden lisäämisellä, uusiutuvalla ja päästöttömällä energialla, kaupunkisuunnittelulla ja maankäytön suunnittelulla. Luonnon monimuotoisuudella eli biodiversiteetillä tarkoitetaan elämän koko kirjoa: lajien sisäistä perinnöllistä muuntelua, lajien runsautta sekä niiden elinympäristöjen monimuotoisuutta. Sen merkittävästi kiihtyneen köyhtymisen eli **luontokadon** pysäyttäminen on maailmanlaajuinen tavoite. Monimuotoisella luonnolla tulisi olla itseisarvo, mutta samaan aikaan se myös tuottaa ihmisille ja yhteiskunnalle elintärkeitä palveluja, joita kutsutaan ekosysteemipalveluiksi ja joita luontokato uhkaa. Näitä ovat esimerkiksi maaperän hedelmällisyys, tulvasuoja, pölytys, virkistyskäyttö ja erilaiset luonnonvarat kuten raaka-aineet ja puhdas vesi.

Ekologiseen kestävytyteen kuuluvat seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet: 6 Puhdas vesi ja sanitaatio, 13 Ilmastotekoja, 14 Vedenalainen elämä, 15 Maanpäällinen elämä ja läpileikkävänä ja 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

4.1.1. Kaupunkien julkilausuma luonnon monimuotoisuudelle

Merkittävä ekologisen kestävyysden teko vuonna 2024 oli kaupunginjohtaja Lauri Innan allekirjoittama 10-kaupunkien sitoumus luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi. Porin lisäksi 9 muuta suurta kaupunkia (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Turku, Jyväskylä, Kuopio ja Lahti) allekirjoittivat sopimuksen, joka osoittaa, että kaupungeissa on tunnistettu luonnon monimuotoisuuden tärkeys ihmisten hyvinvoinnille, terveydelle, taloudelle ja kaupunkien elinvoimalle sekä luontokadon ratkaisemisen vakavuus ja kiireellisyys.

Luonnon monimuotoisuus on itseisarvoisen tärkeää ja vaikuttaa sekä suoraan että epäsuorasti useisiin kestävä kehityksen tavoitteisiin. Olennaisimpina sen voidaan arvioida edistävän kestävä kehityksen tavoitteita 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 13 Ilmastotojoja, 14 Vedenalainen elämä ja 15 Maanpäällinen elämä.

Kuva 6. Yyteri.

Kaupunkien julkilausuma:

Sitoutuminen luontokadon pysäyttämiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen

Me, Suomen kymmenen suurimman kaupungin pormestarit ja kaupunginjohtajat, ymmärrämme luonnon monimuotoisuuden merkityksen ja tunnistamme luontokadon vakavuuden ja sen ratkaisemisen kiireellisyyden. Luonnon monimuotoisuus on tärkeää ihmisten hyvinvoinnille, terveydelle, taloudelle sekä kaupunkien elinvoimalle ja näemme tärkeänä, että luonto säilyy monimuotoisena myös tuleville sukupolville turvaten heidän hyvinvointiaan.

Kaupunkimme ovat avainasemassa Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen biodiversiteettivitekeyksen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden toteuttamisessa, joiden mukaan

luontokato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä ja käännetään heti tämän jälkeen elpymisuralle. Kaupunkeina haluamme olla mukana tässä työssä sekä aktiivisina toimijoina Suomen tulevan luonnon monimuotoisuuden strategian toteuttamisessa.

Olemme jo pitkään kaupunkeina tehneet toimia luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi. Olemme sitoutuneet jatkamaan tätä työtä entistä tavoitteellisemmin. Tarkastelemme luontokadon pysäyttämistä kokonaisvaltaisesti ja monipuolisesti.

Haluamme esimerkillämme kannustaa muita kaupunkeja Suomessa ja kansainvälisesti huomioimaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vahvistamisen kaupunkien kasvaessa. Samalla vaikutamme ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen.

Olemme sopineet Tampereella 11.9.2024 seuraavista yhteisistä tavoitteista ja toimista luontotoimiemme vauhdittamiseksi:

- 1. Sitoudumme kehittämään ja ylläpitämään kaupunkiemme siniviheralueita luonnon monimuotoisuuden tukemiseksi ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Lähiluonnon turvaamisen lisäksi huomioimme myös toimintamme globaalit luontovaikutukset.*
- 2. Haluamme nostaa luontopositiivisuuden tavoittelun ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalle kaupunkiemme strategiaan. Huomioimme luontopositiivisuutta koskevat tavoitteet seuraavan strategiapäivityksen yhteydessä, ellei niitä ole vielä kaupungissamme asetettu. Selvittämme, mitä luontokadon pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä kaupungiltamme vaatii. Lisäksi asetamme kaupungeillemme konkreettiset, mitattavat luontotavoitteet.*
- 3. Tuemme ja kiritämme sekä EU:ta että Suomen valtiota niiden luonnon monimuotoisuuteen liittyvän sääntelyn laadinnassa ja toimeenpanossa. Näemme, että toteutettavan ja alueiden erityispiirteet tuloksen aikaansaamiseksi myös kasvukeskusten osalta kaupunkien tulee olla vahvasti mukana toimeenpanon suunnittelussa.*
- 4. Yhdistämme voimavarojamme luonnon monimuotoisuustyössä ja EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanosuunnitelman laadintaan Suomessa. Toimimme esimerkkeinä Suomessa ja kansainvälisesti jakamalla parhaita käytäntöjämme ja tekemällä yhteistyötä muiden kaupunkien ja sidosryhmien, kuten yritysten, tutkimuslaitosten, kansalais- ja asukasjärjestöjen kanssa. Kiritämme luontotoimien kunnianhimoa kansainvälisissä verkostoissamme nostamalla esiin konkreettisia, mitattavia toimia.*
- 5. Kokoonnumme kerran vuodessa Kaupunkien luontofoorumiin arvioidaksemme edistystä ja päivittääksemme yhteistyöagendaamme luontokadon torjumiseksi. Vuonna 2025 tapaamme Espoossa.*

Näillä toimilla osoitamme sitoutumisemme luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen kaikille kaupunkilaisille ja tuleville sukupolville.

Allekirjoittajina kymmenen suurimman kaupungin kaupunginjohtajat ja pormestarit.

4.2. Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa hyvinvoinnin edellytysten siirtymisen takaamista sukupolvelta toiselle. Se edellyttää elämän perusedellytysten ja perusoikeuksien toteutumista kaikille. Sosiaalisen kestävyys tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta ja lisätä osallisuutta. Suomessa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolakikin vaativat kunnalta suunnitelmallista syrjimättömyyttä sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä kaikessa toiminnassa. Sosiaalisella kestävyydellä ja hyvinvoinnilla sekä niihin liittyvillä haasteilla, on yhteys ekologisen ja taloudellisen kestävyys, kuten työllisyyden, toteutumiseen. Samoin vuorovaikutussuhde toimii toisin päin, esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset ovat alttiimpia talouden heittelyille tai ilmastomuutoksen ja muiden globaalien kestävyyskriisien vaikutuksille. Näiden kriisien seuraukset vaikuttavat myös valtaväestöön ja voivat tuottaa uutta eriarvoisuutta tai vahvistaa entisiä eroja.

Haavoittuvassa asemassa olevilla tarkoitetaan väestöryhmää, jolla vaikutusvaltansa ulkopuolella olevien syitten takia ei ole samoja mahdollisuuksia kuin muilla väestöryhmillä, ja jolla tästä syystä on riski joutua eriarvoiseen asemaan. Haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä voivat olla esimerkiksi lapset ja nuoret, vanhukset, työttömät, maahanmuuttajat, vammaiset henkilöt, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, pitkäaikaissairaat, mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät ja romanit. Haavoittuvassa asemassa olevilla ihmisillä voi olla yksi tai useampia terveyteen, toimeentuloon, sosiaalisiin suhteisiin tai elinolosuhteisiin liittyviä riskejä, jotka toteutessaan voivat johtaa yhteiskunnallisesti heikompaan asemaan. Usein yksi haavoittuvuus altistaa myös muille riskeille, jolloin samalle ihmiselle kasaantuu useita erilaisia haavoittuvuuksia.

Sosiaaliseen kestävyteen kuuluvat seuraavat kestävä kehityksen tavoitteet: 1 Ei köyhyyttä, 2 Ei nälkää, 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 4 Hyvä koulutus, 5 Sukupuolten tasa-arvo, 7 Edullista ja puhdasta energiaa, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto ja läpileikkaavana 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

4.2.1. Yhteisöllinen ruokailu Porissa

Taustaa

Porin Palveluliikelaitos valmistaa päivittäin yli 10 000 ruoka-annosta päiväkoteihin ja kouluihin. Ruokahävikillä tarkoitetaan syömäkelpoista ruokaa, joka päättyy roskiin – ja samalla se on hukkaan heitettyä rahaa. Ruuan valmistajana Palveluliikelaitos pyrkii vähentämään ylijäävän ruuan määrää, mutta ylijäämäruokaa kuitenkin jää, esimerkiksi koska kouluissa ruoka on oppilaiden itse otettavana ja menekit vaihtelevat päivittäin. Nykyisin Palveluliikelaitoksella on jatkuva me-
nekin ja hävikin seuranta käytössä. Porissa on jo pitkät perinteet koulujen ylijäämäruuan hyö-
dyntämisessä. Ruokaa on jaettu eri yhdistysten ja asukastupien tiloissa kotiin vietäväksi, vuo-
desta 2015 alkaen (Ravinnepankki-hanke). Ylijäämäruuan jakaminen hyväntekeväisyyteen on
vähentänyt ruokahävikkiä Porissa merkittävästi.

Vuonna 2024 koulujen ylijäämäruo-
kaa Porissa jaettiin keskustan alu-
eella Satakunnan Sininauhan, Po-
rin seudun työttömien ja A-killan
toimipisteissä, Itä-Porissa Itätuulen
koululla sekä Pihlavassa asukastu-
van ja Mepon kotipesän tiloissa.
Lisäksi vuoden 2024 alussa käyn-
nisti Kaarisillan yhteisöllinen ruo-
kailu koulujen ylijäämäruualla.

Ruoka-aputoiminnan haasteena on
ollut erityisesti viime vuosien ai-
kana kaupoista jaettavaksi saata-
van ruuan määrän väheneminen ja
samanaikainen asiakasmäärän
kasvaminen. Porin kaupungin hal-
linnoiman ruoka-avun maakunnalli-
sen valtionavustushankkeen taustaksi toteutettiin kysely ruoka-apu-
toimijoille ja ruokaa lahjoittaville
tahoille Satakunnassa syksyllä
2023. Vastauksissa tuli esille ruuan
määrän väheneminen, toimintata-
pojen tehostamisen tarve sekä kai-
ken mahdollisen ylijäämäruuan saaminen hyödynnettäväksi, jotta asiakkaita voitaisiin auttaa
parhaalla mahdollisella tavalla. Kehittämisen kannalta keskeisenä nähtiin myös jonotuksen vä-
hentäminen sekä kohtaamisten ja yhteisöllisyyden lisääminen.

Kuva 7. Yhteisöllisestä ruokailusta on saatu positiivisia
kokemuksia.

Ekologisen kestävyysnäkökulmasta ruokahävikin vähentäminen tehostaa elintarvikeketjua ja auttaa ehkäisemään ympäristöongelmia. Kun ruokaa menee hävikkiin, koko tuotantoketjun päästöt ja muut ympäristövaikutukset ovat syntyneet turhaan. Suomessa myös jätelaki velvoittaa vähentämään ruokahävikin ja jätteen määrää.

Yhteisöllinen ruokailu on hyvä esimerkki toiminnasta, jolla voidaan edistää samanaikaisesti useita kestävä kehityksen tavoitteita. Olennaisimpina se kytkeytyy tavoitteisiin 1 Ei köyhyyttä, 2 Ei nälkää, 3 Terveystta ja hyvinvointia, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 12 Vastuullista kuluttamista, 13 Ilmastotoimia ja 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

Kaarisillan yhteisöllinen ruokailu

Kaarisillan yhtenäiskoululla käynnistyneen yhteisöllisen ruokailun toteuttamisen lähtökohtana oli se, että ruoka on tärkeä koollekutsuva tekijä ja toiminnassa voidaan hyödyntää koulujen ylijäämäruokaa ja samalla vahvistaa yhteisöllisyyttä, ehkäistä yksinäisyyttä ja tarjota ruoka-apua. Alusta lähtien toiminnan painopisteenä ja viestinnän kärkenä oli myös mahdollisuus osallistua ekoteon tekemiseen, jotta toiminta olisi aidosti kaikille avointa. Kaupungin tilojen yhteisöllinen käyttö oli tärkeä näkökulma toiminnan aloittamisessa, kuten myös ruoka-avun tarpeen kasvaminen ja sen mahdollistuminen kaikille avoimena toimintana. Yhteisöllisen ruokailun kehittäminen linkittyy kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan ja strategiaan.

Yhteisöllinen ruokailu järjestetään koulun ruokalatilassa, jonne asiakkaiden sisäänkäynti tapahtuu erillisestä sivuovesta. Ruokailijoita vastassa ovella on henkilö, joka huolehtii sisäänpääsystä ja toivottaa tulijat tervetulleiksi sekä tarvittaessa auttaa apuvälineiden kanssa saapuvia. Ruokailun toteutuksesta vastaava henkilöstö (vuonna 2024 työpajatoiminta, vuonna 2025 Keski-Porin seurakunta) huolehtii asiakasmäärän tilastoinnista, työskentelystä linjastolla ja tarvittavasta avusta ja ohjeistuksesta asiakkaille. Ruokailun jälkeen asiakkaat palauttavat tarjottimet ja ruokailuvälineet tiskiinkin, josta vastaa palveluliikelaikoksen henkilöstö. Ruokailuajan kesto on yksi tunti. Mikäli ruokaa on paljon, jaetaan sitä loppuvaiheessa asiakkaille myös kotiin vietäväksi heidän omiin astioihinsa. Ruokailun yhteyteen on tarjottu eri yhdistyksille, seurakunnille sekä hyvinvointialueen edustajille mahdollisuutta tulla kohtaamaan asiakkaita ja jakamaan tietoa omasta toiminnastaan.

Toteuttajatahoina ja toiminnan kehittäjinä yhteisöllisessä ruokailussa ovat Porin Palveluliikelaikosto, Kaarisillan yhtenäiskoulu, Porin kaupungin nuorten työpaja (vuonna 2024), sivistystoimialan yhteisöllisten tilojen kehittäminen sekä strategia- ja hyvinvointiyksikkö.

Ruokailua järjestetään koulujen työpäivinä. Kevätkaudella 2024 oli 96 ruokailupäivää, joissa käyntikertoja oli 4825 ruokailijaa (keskiarvo 50 henkilöä /päivä). Syyskaudella 2024 oli 91 ruokailupäivää ja niissä 5569 käyntikertaa (keskiarvo 61 henkilöä /päivä). Näin ollen vuoden 2024

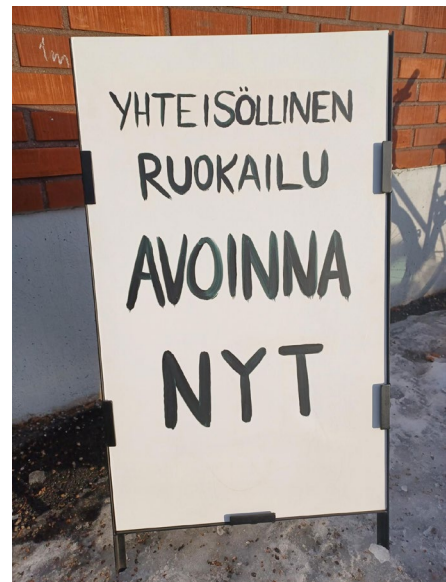
aikana Kaarisillan yhteisöllisessä ruokailussa ylitettiin kymmenentuhannen käyntikerran raja (yhteensä 10 394).

Toiminnasta kerättiin palautetta ja kehittämisehdotuksia ruokailemassa käyneiltä. Kysymyksen: ”Mikä on tärkein asia, joka saa sinut tulemaan yhteisölliseen ruokailuun?” Vaihtoehtoina oli: taloudellinen merkitys (maksuttomuus), sosiaalinen merkitys (toisten ihmisten tapaaminen), tuo rytmiä omaan päivään (tulee lähdettyä ulos, syötyä terveellisesti), ekoteko (ruokahävikin vähentäminen) tai vaihtoehto muu. Kyselyyn saatiin 102 vastausta. Niiden perusteella taloudellinen merkitys oli tärkein ruokailuun osallistumisen syy, jonka valitsi 33 % vastanneista, ekoteon 18 %, sosiaalisen merkityksen 12 % ja tuo rytmiä omaan päivään 7 %. Lisäksi vaihtoehdon ”Muu” oli valinnut 30 % vastaajista. Näissä vastauksissa korostui useampi esitetystä vaihtoehdoista ja vastausta oli usein selitetty ”Kaikki”, viitaten kaikkiin vaihtoehtoihin.

Yhteisöllisyyttä lisäävä toiminta tukee kaupungin tavoitetta vähentää ruokahävikkiä. Tarjolla olevan ruuan määrä vaihtelee päivittäin ja sitä on tarjolla tunnin ajan, tai niin kauan kuin ruokaa riittää. Ruokailuun ei ilmoitauduta, eikä annoksia voi varata etukäteen.

Kaikille avoin ja maksuton yhteinen ruokailu on jokaisena koulupäivänä kello 13–14 Kaarisillan yhtenäiskoululla, Jokisatamantie 1, 28190 Pori. Sisäänkäynti: Kaarisillan puoleinen tiilirakennus, ruokalan sivuovi.

Kevään aikana Palveluliikelaitos lahjoitti yhteisölliseen ruokailuun yhteensä 4401 kg ruokaa ja syksyllä 5202 kg. Kokonaisuudessaan Palveluliikelaitos lahjoitti vuoden 2024 aikana arviolta 30 000 kg hyväntekeväisyyteen, josta Kaarisillan yhteisölliseen ruokailuun 9603 kiloa.

Kuva 8 Yhteisöllinen ruokailu on avoinna tunnin jokaisena koulupäivänä.

Ylijäämäruuan jakaminen hyötykäyttöön on tuonut yhden toimivan ratkaisun ruokahävikin vähentämiseen Porissa. Se on nostettu olemassa olevana toimintatapana esiin myös Resurssiviiasaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteeksi (2.F.48). Porin Palveluliikelaitoksella lahjoitettavan ruoan määrää seurataan Aromi 14 -toiminnanohjausjärjestelmän kautta ja toiminnasta on tullut vuoden 2024 aikana osa normaaleja toimintoja ja arkirutiineja myös yhteisöllisen ruokailun osalta.

Kaikki koulujen ylijäämäruokajaot ja yhteisölliset ruokailut Porissa: www.pori.fi/ruoka-apu

4.3. Taloudellinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys on edellytys kaupungin keskeisille toiminnoille. Se tavoittelee tasapainoista, kestävästä kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä lisääntyvään velkaantumiseen tai pääoman, kuten luonnonvarojen hävittämiseen tai ylikulutukseen. Siihen pitkäjänteisesti tähtäävä talouspolitiikka luo perustan hyvinvoinnin vaalimiselle ja lisäämiselle. Toisaalta taloudellisen kestävyys pohjana on aina yhteiskunnallinen hyvinvointi ja ekologinen kestävyys, kuten luonnonvarojen kestävä käyttö. Taloudellinen kestävyys linkittyy suoraan työllisyyteen, teollisuuden puhtaaseen uudistumiseen ja vastuulliseen kuluttamiseen sekä kiertotalouteen.

Resurssiviisaus perustuu ajatukseen kaikkien resurssien käytöstä viisaasti eli kestävällä tavalla sekä hyvinvoinnin parantamiseen, samalla vähentäen ympäristölle ja ihmisille syntyviä haittoja. Resurssilla voidaan tarkoittaa aineellista resurssia kuten luonnonvaroja tai aineetonta resurssia kuten aikaa, sekä esimerkiksi taloudellista resurssia, rahaa tai henkilöstöresurssia. Kiertotaloudella voidaan edistää resurssiviisasta yhteiskuntaa, jossa vähennetään jätettä, kierrätetään, uusiokäytetään ja yhteiskäytetään olemassa olevia resursseja, kuten esimerkiksi tavaroita tai materiaalia.

Taloudelliseen kestävyteen kuuluvat seuraavat kestävä kehityksen tavoitteet: 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 12 Vastuullista kuluttamista ja läpileikkaavana 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

4.3.1. Reiluutta hankinnoilla

Pori on saanut Reilun kaupan kaupungin arvonimen vuonna 2008 ja on kaupunginvaltuuston päätöksellään sitoutunut edistämään Reilun kaupan periaatteita. Reilun kaupan kunnat ja kaupungit muodostavat kansainvälisen verkoston kunnista, jotka sitoutuvat eettiseen ja kestäväan kulutukseen YK:n Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisesti.

”Reilun kaupan merkin käyttöä koskevat kriteerit kieltävät syrjinnän sekä lapsityön hyväksikäytön ja ne kasvattavat tasa-arvoa ja demokratiaa. Noin neljännes kriteereistä koskee ympäristöasioita. Reilun kaupan kriteerien noudattamista valvotaan riippumattomasti. Reilun kaupan tuotteista maksetaan Reilun kaupan takuuhintaa ja kauppahinnan päälle tulevaa Reilun kaupan lisää.” – [Reilu kauppa](#)

Arvonimen saadakseen kunnan tai kaupungin on täytettävä Reilun kaupan kunnan tai kaupungin [kriteerit](#). Pori on sitoutunut muun muassa tarjoamaan omissa tilaisuuksissaan Reilun kaupan kahvia ja teetä sekä lisäämään asukkaidensa tietoisuutta Reilusta kaupasta. Yksi keskeisistä kriteereistä on kestävien hankintojen lisääminen ja toiminnan jatkuva kehittäminen.

Kaupunki tarjoaa kouluissa ja päiväkodeissa Reilun kaupan banaaneja ympäri vuoden

Banaani on päiväkodeissa ja kouluissa hyväksi todettu välipala ja jälkiruoka. Se piristää nopeasti, pitää pitkään kylläisenä ja sillä on paljon hyviä terveysvaikutuksia. Banaanien hankkiminen Reilu kauppa -sertifioituna on yksi tavoista, joilla Pori toteuttaa kestäviä ja vastuullisia hankintoja sekä kestävää ja vastuullista ruokajärjestelmää. Vuositasolla se tarkoittaa lähes 15 000:tta kiloa vastuullisesti viljeltyjä banaaneja.

Vaikka banaani on maailman syödyin hedelmä ja myös suomalaisten suosikki, sen viljelyyn liittyy yhä monia haasteita. Banaaninviljely on vaativaa työtä, mutta tuottajilla on vaikeuksia tulla työllään toimeen. Reilun kaupan banaanitiloilla työntekijöille maksetaan vähintään peruspalkkaa, ja viljelijät saavat banaaneistaan Reilun kaupan takuuhintaa. Tämä takaa viljelijöille toimeentulon tilanteissa, joissa markkinat painavat banaanin hintaa alas.

”Ilmastokriisi vaikuttaa jo nyt maatalouden parissa työskenteleviin ihmisiin. Reilu kauppa tukee miljoonia viljelijöitä ja työntekijöitä kouluttamalla heitä kehittämään tehokkaita ja ympäristön kannalta kestäviä tuotantotapoja.” – [Reilu kauppa](#)

Kuva 9. Noormarkun yhtenäiskoulussa vietettiin huhtikuussa 2024 maailman banaanipäivää. Banaanipukuiset tukioppilaat jakoivat kouluruokailun jälkiruuksi reiluja banaaneja sekä kertoivat aamunavauksessa banaaninviljelystä ja sen haasteista.

Reilu kauppa -sertifioitujen tuotteiden suosiminen sisältyy sekä Pori 2030 -strategiaan että kaupungin resurssiviisaan kiertotalouden tiekarttaan. Porin Palveluliikelaitoksen toiminnanohjausjärjestelmä ohjaa oletuksena tilaamaan banaanin Reilun kaupan tuotteena. Kahvin ja annoskaakon osalta ohjeistuksena on käyttää Reilun kaupan tuotteita.

Reilun kaupan kaupunki -työ on esimerkki toiminnasta, jolla voidaan edistää samanaikaisesti useita kestävän kehityksen tavoitteita. Olennaisimpina se kytkeytyy tavoitteisiin 1 Ei köyhyyttä, 2 Ei nälkää, 5 Sukupuolten tasa-arvo, 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 12 Vastuullista kuluttamista, 13 Ilmastotekoja, 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto sekä 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

4.4. Kulttuurinen kestävyys

Kulttuurinen kestävyys on tärkeä näkökulma, joka on toisinaan vähemmän esillä oleva osa kestävästä kehityksestä. Kulttuuri on keskeinen tekijä muun muassa henkisen huoltovarmuuden ja resilienssin luomisessa ja ylläpitämisessä, yhteiskunnallisen vakauden säilyttämisessä sekä kuntalaisten kokeman osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi. Kulttuurinen kestävyys liittyy muun muassa kulttuuriperinnön säilyttämiseen, kulttuurisen monimuotoisuuden vaalimiseen, identiteetin tukemiseen ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämiseen.

Kulttuuripalveluita ja kulttuuria tarvitaan kuntalaisten elintapojen muuttamisessa kestävämmiksi. Kulttuuri edistää tutkitusti myös kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä. Sillä on olennainen rooli kuntalaisten yhdenvertaisuuden lisäämisessä sekä osallistumisen esteiden mataluttamisessa. Kulttuuri vahvistaa asuinalueiden viihtyisyyttä ja sen merkitys kaupungin elinvoiman ja vetovoiman edistäjänä on tunnustettu.

Kulttuuriseen kestävyteen voidaan nähdä kuuluvan esimerkiksi seuraavat tavoitteet: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 4 Hyvä koulutus, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto ja 17 Yhteistyö ja kumppanuus.

4.4.1. Kulttuuripalveluiden ekoloikka

Vuonna 2024 kulttuuriyksikössä otettiin useita askelia kohti kestävämpiä toimintatapoja. Kulttuuriyksikön perus- ja toimintayksiköiden kestävä kehityksen ohjelmat tekevät niiden kestävyystyöstä entistä järjestelmällisempää. Ohjelmat auttavat perusyksiköitä keventämään jalanjälkeään ja kasvattamaan positiivista kädenjälkeään niin ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti kuin kulttuurisesti. Ympäristöasioiden huomioiminen on monessa yksikössä myös esimerkillä johtamista niin palvelujen asiakaskunnalle kuin henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille.

Museoiden Ekokompassi-sertifikaatti

Porin kaupungin museoille myönnettiin Ekokompassi-sertifikaatti toukokuussa 2024. Museoiden ympäristötyö tukeutuu Porin kaupungin strategiaan, jossa vastuullisuus kulkee läpileikkaavana teemana ja kestävä kehityksen tavoitteet on huomioitu. Museoiden merkittävimmät ympäristövaikutukset on tunnistettu ja museoille on laadittu oma pitkäjänteinen ympäristöohjelma tuleville vuosille, jossa nimettyjä toimenpiteitä toteutetaan ja tavoitteita seurataan vuosittain. Ympäristötyössä ovat mukana kaikki Porin kaupungin museokohteet eli Satakunnan Museo, Rosenlew-museo, Luontotalo Arkki, Rakennuskulttuuritalo Toivo sekä Porin taidemuseo ja Poriginal galleria.

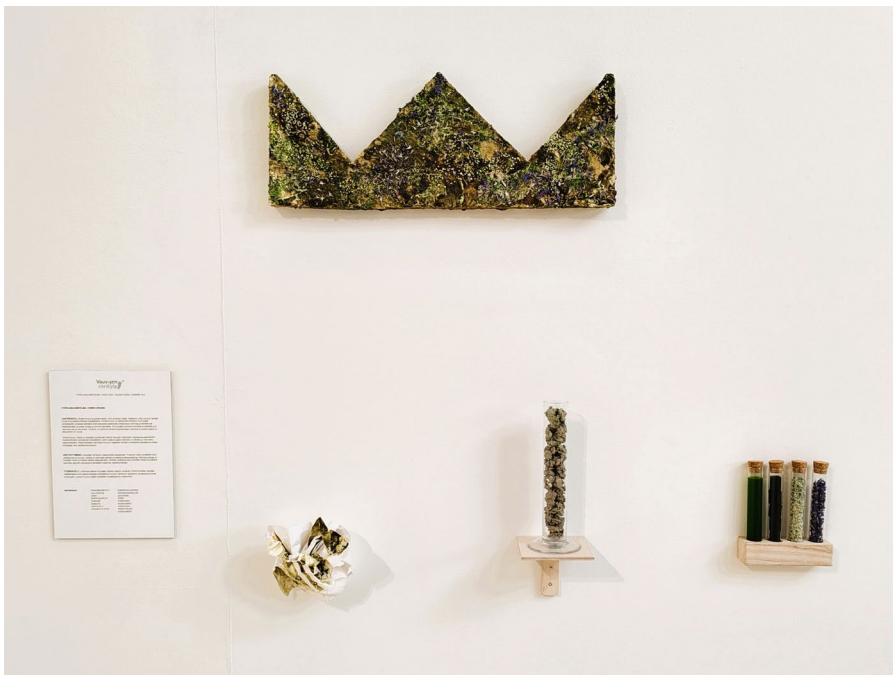
Porin museoiden Ekokompassi-sertifikaatin **ympäristölupaus** kuuluu seuraavasti: Vähennämme energian kulutusta: Etsimme keinoja energian kulutuksen vähentämiseksi yhdessä kiinteistöpalvelujen kanssa ja toteutamme energian kulutuksen vähentämiseen vaikuttavat toimenpiteet. Vaihdamme valaistuksessa led-tekniikkaan mahdollisuuksien mukaan. Otamme käyttöön energiaa säästävät toimenpiteet digitaalisessa toiminnassa. Lisäämme ympäristötietoisuutta: Tuomme viestinnässä esille ympäristöaiheita museoiden sisällöistä ja ympäristöteoista. Kannustamme yleisöjämme toimimaan kestävästi. Lisäämme henkilökunnan ympäristötietoisuutta koulutuksilla ja sisäisellä viestinnällä. Teemme hankintoja ympäristövastuullisesti ja vähennämme jätteen määrää: Huomioimme hankinnoissa ympäristönäkökulman, vaalimme olemassa olevaa materiaalia ja kierrätämme uusiokäyttöön tarpeetonta. Näyttelysuunnittelussa huomioimme näyttelyrakenteiden ja -materiaalien jatkokäytön suunnitteluvaiheessa ja yleisötyössä työpajamateriaaleissa painotamme ympäristöä säästäviä materiaalivalintoja ja uusiokäyttöä. Vahvistamme museokauppojen tuotevalikoiman vastuullisuutta entisestään. Jätteiden lajittelusta teemme sujuvaa.

Ekokompassille raportoidaan vuosittain ympäristötyön edistymisestä. Ympäristöohjelman toimenpiteistä osa on jo toteutettu (esimerkkinä yksittäisen teot, kuten kierrätyksen ja lajittelun sujuvoittaminen, henkilökunnan koulutus, jätemäärien vähentäminen ja ympäristöystävällisemmät valinnat hankinnoissa) ja loput toteutuvat ohjelmakauden aikana. Laaditun ympäristöohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on aikataulutettu toteutettavaksi kolmen vuoden aikana, jonka jälkeen

on uusinta-auditointi. Ensi ja sitä seuraavalle vuodelle on aikataulutettu merkittävät energiankulutusta kartoittavat toimenpiteet, kuten museoiden kiinteistöjen energiakatselmuksentoteutus, erinäisten mittareiden seuranta, ylläpito- ja päivitystyö sekä jatkosuunnitelmat valmistuvat 2027 mennessä ennen uusinta-auditointia. Porin museoiden Ekokompassiympäristöjärjestelmän prosessi on nostettu esiin myös Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteeksi (2.G.59.)

Vihreä Kruunu

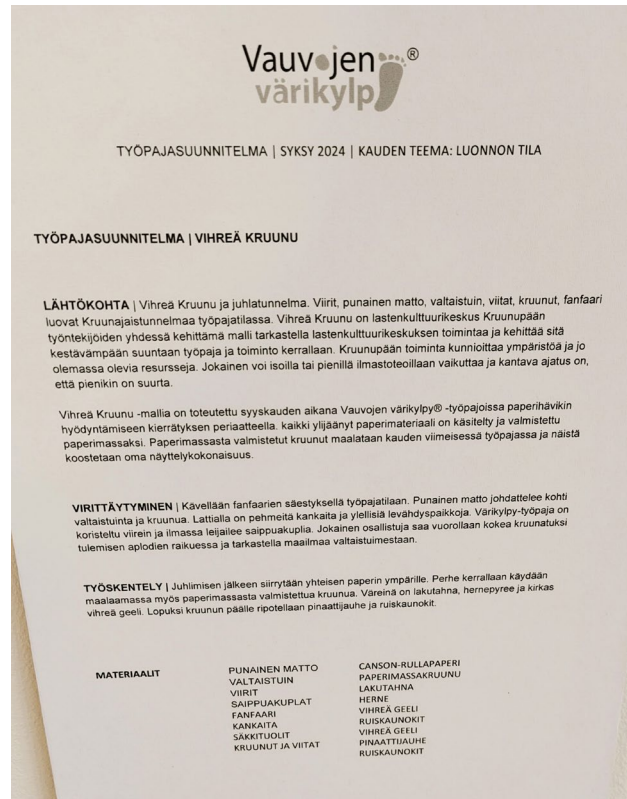
Vuonna 2024 Lastenkulttuurikeskus Kruunupää viimeisteli oman Vihreä Kruunu -ympäristöohjelmansa ja otti sen käyttöön. Vihreän Kruunun toimintaa kehitetään ja syvennetään uuden tiedon ja käytännön kokemusten mukaan.

Kuva 10. Vihreä Kruunu - Vauvojen värikylypy® -työpajan tuotoksia vuodelta 2024.

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

2024 vuoden aikana toteutettiin paperista massaksi -projekti, jossa kerättiin työpajoista yli jäänyttä paperia, mikä muokattiin uudelleen paperimassaksi. Paperimassaa käytettiin mm. päiväkotiryhmissä, Art workshop -taidetyöpajoissa, Kruunuklubissa ja Vauvojen värikylpy -työpajoissa. Kierrätysmateriaalia työpajojen lähtökohtana lisättiin ja kierrätysmateriaalia hyödynnettiin laajemmin kaikissa työpajoissa. Aineettomien palveluiden määrää lisättiin, muun muassa esityksissä ja näyttelyopastuksissa. 2024 suunniteltiin suurimman osan vuoden 2025 näyttelyjen teemoista kierrätyksen ja roskataiteen ympärille. Vauvojen värikylpy -työpajoissa tehostettiin materiaalihävikin syntymistä entisestään ja Kultane-työpajoissa siirryttiin käyttämään kierrätyspaperia pakkausmateriaalina. Lastenkulttuurikeskus Kruunupään Vihreä Kruunu -ympäristöohjelman laatiminen on nostettu esiin myös Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteisiin (2.G.60.)

Kuva 11. Lastenkulttuurikeskus Kruunupään Porissa kehitetyn Vauvojen värikylpy® -työpajan suunnitelma Vihreä Kruunu -teemalla.

Porin kaupunginkirjaston kestävyyslupaus

Porin kaupunginkirjasto on sitoutunut kestäväan kehitykseen asettamalla omat kestävyyslupauksensa vuonna 2024, osana Lounais-Suomen kirjastojen kestävan kehityksen tiekarttaa. Kirjastopalvelut lupaavat esimerkiksi tukea monilukutaitoa ja ohjata oikean tiedon äärelle. Kirjasto tukee kestäväa kehitystä jo perustehtäviltään ja niiden päästöt ovat toimialakohtaisissa vertailuissa pieniä. Kirjaston yhteiskunnallinen vaikutus on merkittävä, erityisesti kiertotalouden ja jakamistalouden esimerkkinä sekä hyvinvoinnin ja kestävan elämäntavan tukijana. Kirjasto tarjoaa kirjojen lisäksi lainattavaksi esimerkiksi lautapelejä, soittimia, liikunta- ja harrastusvälineitä, käyttöön laitteita kuten 3D-tulostimen sekä tiloja mielenrauhalle, keskittymiselle ja syventymiselle. Tavaroiden yhteiskäyttö onkin vakiintunut käytäntö kirjastossa ja tavaroiden valikoidaan kehitetään asiakastoiveet huomioiden. Yhteiskäytettävät tavarat on haluttu nostaa esiin toimintatapana myös Resurssiviisaaseen kiertotalouden tiekarttaan (2.F.45.)

5. Esimerkkejä toimenpiteistä Porissa 2024: 17 tavoitetta

Tässä luvussa on kerrottu YK:n 17 kestävästä kehityksestä tavoitteen keskeiset aiheet ja esimerkkejä Porista, kuinka Pori on toteuttanut tai seurannut tavoitteita vuonna 2024. Kestävästä kehityksestä tavoitteiden toteuttaminen ei ole kunnille uusi tehtävä. Seuraavassa luvussa ei ole tarkoitus toistaa uudelleen kaikkea jo muissa Porin asiakirjoissa mainittuja asioita, vaan tehdä nostoja **esimerkeistä** YK:n kestävästä kehityksestä tavoitteiden viitekehityksessä. Suuresta osasta tavoitteisiin nostetuista esimerkeistä saa lisätietoa **Resurssiviisaasta kiertotalouden tiekartasta 2030** tai **laajasta hyvinvointikertomuksesta 2021–2025**. Tässä luvussa on listattu myös ne Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään kyseessä olevaa YK:n kestävästä kehityksestä tavoitetta sekä näiden toimenpiteiden etenemisen tilanne vuoden 2024 tilinpäätösraportoinnin perusteella.

Luvun tavoitteiden teemojen aiheet perustuvat YK-liiton kuvauksiin 17 tavoitteesta ja niiden alataavoitteista, sekä Kuntaliiton tekemiin tiivistelmiin näistä. Luvussa käytetyt tavoitekohtaiset teemojen aiheet eivät muuta tai rajaa ko. tavoitteita, joihin on alun perin kaupunkistrategian mukaisesti sitouduttu.

YK:n kestävästä kehityksestä tavoitteet ovat:

- 1 Ei köyhyyttä
- 2 Ei nälkää
- 3 Terveyttä ja hyvinvointia
- 4 Hyvä koulutus
- 5 Sukupuolten tasa-arvo
- 6 Puhdas vesi ja sanitaatio
- 7 Edullista ja puhdasta energiaa
- 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
- 10 Eriarvoisuuden vähentäminen
- 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt
- 12 Vastuullista kuluttamista
- 13 Ilmastotekoja
- 14 Vedenalainen elämä
- 15 Maanpäällinen elämä
- 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- 17 Yhteistyö ja kumppanuus

5.1. Ei köyhyyttä

Tavoite 1: Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.

Tavoitteen teemoja ovat: suhteellinen köyhyys Suomessa, ennaltaehkäisevä tuki, palvelut, haavoittuvassa asemassa olevat, eriarvoisuuden vähentämien

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porin tarjoaman Nuorisopassi-sovelluksen tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia kannustamalla vapaa-ajan aktiviteettien pariin tarjoamalla maksuttomia osallistumisen mahdollisuuksia. Passin markkinoinnin tehostamisen ansiosta vuoden 2024 lopussa Nuorisopassien käyttöaste oli 81 prosenttia, mikä on huomattava kasvu edellisvuoteen verrattuna.
- Harrastamisen Porin malli tarjoaa porilaisille peruskouluikäisille lapsille ja nuorille maksuttomia ja toiveisiin pohjautuvia, harrastuksia koulupäivän yhteyteen. Tarjolla on monipuolisesti liikunta-, taide- ja ruuanlaittoharrastuksia. Malli on Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema ja Porin sivistystoimialan yhteinen työkalu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:

1.B.12 Hankinnoilla työllistämisen toimintamalli → Aiemmin toimintatapa, mutta nyt muutosten kohteena TE24-uudistuksen takia.

2.F.48 Linjastohävikin jakaminen hyväntekeväisyyteen → Toimintatapa

5.2. Ei nälkää

Tavoite 2: Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävästä maataloutta.

Tavoitteen teemoja ovat: ruokapalvelut, kouluruokailu, terveellinen ravitsemus, haavoittuvassa asemassa olevat, eriarvoisuuden vähentäminen, kestävä maatalous ja ruokajärjestelmä

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Ruoka-aputoiminnassa asiakasmäärän kasvu ja samanaikaisesti tapahtuva jaettavan ruokamäärän väheneminen on aiheuttanut haasteita auttamistyöhön. Yleisen kustannustason nousun myötä ruoka-avun asiakaskunta on laajentunut ja erilaiset avuntarpeet lisääntyneet koronavuosien jälkeenkin. Porissa vastataan tarpeeseen järjestämällä lasten ja nuorten maksutonta kesäruokailua kaikilla kahdeksalla palvelualueella, jakamalla linjastohävikkiä hyväntekeväisyyteen sekä kehittämällä yhteisöllistä ruokailua koulujen hävikkiruuasta, lisätietoja luvussa 4.2.1 Yhteisöllinen ruokailu Porissa. Lisäksi Porin kaupunki toimii hankehallinnoijana Satakunnan alueen ruoka-avun valtionavustushankkeessa, jonka tavoitteena on turvata ruoka-aputoiminnan edellytyksiä ja vahvistaa yhteistyötä ruoka-avun asiakkaiden auttamiseksi.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 1.B.13 Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen → Toimintatapa
 - 1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta → Suunnitteluvaihe
 - 2.F.48 Linjastohävikin jakaminen hyväntekeväisyyteen → Toimintatapa
 - 3.K.86 Hävikkiruokaterminaalin perustamisen tukeminen → Ei toteuteta tässä vaiheessa

5.3. Terveyttä ja hyvinvointia

Tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.

Tavoitteen teemoja ovat: terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen, palvelut, päihdehaittojen vähentäminen, seksuaaliterveys, mielenterveys, haavoittuvassa asemassa olevat, ympäristöterveys ja virkistysympäristö, liikenneturvallisuus

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö edistää kuntalaisten terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta vähentämällä haittoja ja vahvistamalla suojaavia tekijöitä. Porissa ehkäisevän päihdetyön monialainen työryhmä vastaa suunnitelman toteutumisesta ja osaltaan käytännön toteutuksesta. Monialaisessa työryhmässä on edustajia useilta toimialoilta ja laajasti yhteistyökumppaneita.
- Kouluissa päihdekasvatustunnit ovat vakiintuneet ja ne pidettiin myös vuonna 2024 kaikille 6.luokan oppilaille. Päihdekasvatustunneilta on noussut huolena ja havaintona nikotiini- ja alkoholin käytön lisääntyminen yhä enenevässä määrin alakouluissa, erityisesti sähkötupakan muodossa. Tämä on ollut suuri muutos viimeisen parin vuoden aikana.
- Jokaisella on oikeus liikkua -hankkeen kohderyhmänä ovat 18–29-vuotiaat erityistä tukea tarvitsevat ja haavoittuvassa asemassa olevat nuoret, ja sen tavoitteena on tukea liikunnallisen elämäntavan omaksumista sekä tarjota nuorille mielekkäitä vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Vuosi 2024 osoittautui erityisen onnistuneeksi, ja toimintakertakäyntejä kertyi yhteensä 1154.
- Pori on kannustanut sekä kaupunkilaisia että henkilöstöään pyöräilyyn. Keväällä toteutuneeseen LiikU ry:n järjestelmään "Polkekaa ny voittoon" -haastepyöräilykampanjaan osallistui henkilöstöstä 20 joukkuetta (n. 100 työntekijää).

Liikenneturvallisuus

- Porin keskusta-alueella on otettu käyttöön alueellinen 30 km/h nopeusrajoitus. Nopeusrajoituksen alentaminen parantaa ajoväylien ylittämisen turvallisuutta sekä vaikuttaa suoraan onnettomuuksien määrään. Nopeusrajoitusten alentaminen noudattaa sekä Porin liikenneturvallisuuksuunnitelmassa että keskustan liikenneverkko-suunnitelmassa tehtyjä linjauksia.
- Puinnintielle rakennettiin pyörätieverkkoa täydentävä yhteys välille Koivulantie-Korjuuntie.
- Perusparannuksen yhteydessä Metsämiehenkadun ja Urheilutien risteysalueet muotoiltiin uudelleen ja rakennettiin korotetuiksi. Lisäksi alueelle rakennettiin uusia jalankulku- ja pyöräteitä sekä uusia pysäkkejä. Katujen uudistaminen selkeyttää Urheilutien ja Metsämiehenkadun risteyksen väistämisvelvollisuuksia, rauhoittaa urheilukeskuksen alueen läpiajoliikennettä ja parantaa liikenneturvallisuutta.
- Liikenneturvallisuuksuudessa Zombie-valot on otettu käyttöön Porin keskustassa 2021. Niillä tarkoitetaan suojateiden liikennevalojen yhteydessä olevia valoja, jotka heijastavat punaista valoa maahan suojatievalon ollessa punainen. Valot ovat saaneet hyvää palautetta ja ovat

parantaneet liikenneturvallisuutta. Zombie-valojen määrää on lisätty keskustassa useassa risteyksessä vuonna 2024.

- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 1.B.16 Ympäristöystävällisen siivouksen hankinnat → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.28 Täydennysrakentamisen suosiminen sekä uudisrakentamisen keskittäminen → Toteutusvaihe
 - 1.E.34 Luontopalveluiden kehittämisohjelma → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.41 Luontoretket ja luonnonsuojelun viestintä → Toimintatapa
 - 2.G.51 Tunnistetaan koulujen ja päiväkotien lähimetsät ja lähiluontokohteet oppimisympäristöinä → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.58 Kestävän ruokaketjun ja ruokahävikin opetusmateriaalin kehittäminen → Suunnitteluvaihe
 - 2.H.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä → Toimintatapa
 - 2.H.67 Parannetaan henkilöstön mahdollisuuksia kestävään työmatkaliikkumiseen → Toteutusvaihe

5.4. Hyvä koulutus

Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Tavoitteen teemoja ovat: tasa-arvoinen ja turvallinen kouluympäristö varhaiskasvatuksesta kaikille kouluasteille, palvelut, nivelvaiheiden tuki, elinikäinen oppiminen, työllisyysvalmiudet

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Ylä- ja yhtenäiskouluihin on rekrytoitu kahdeksan kouluvalmentajaa, joiden tehtävänä on oppilaiden kouluun kiinnittymisen tukeminen.
- Oppimisen tuen uudistaminen on käynnistetty ja perusopetuksen opetussuunnitelmia on päivitetty oppimisen tuen osalta.
- Koulupäivän turvallisuuteen liittyen on tehty erilaisia toimenpiteitä ja laadittu mm. turvallisuuspolku, joka sisältää erilaisia opetuksessa ja muussa koulun toiminnassa toteutettavia kokonaisuuksia.
- Oppilaiden älylaitteiden käyttöön on sovittu yhteiset toimintatavat. Konsultoivat erityisopettajat ovat kiertäneet kouluja ja kouluttaneet opettajia aivoterveystyöskytystä.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 2.G.51 Tunnistetaan koulujen ja päiväkotien lähimetsät ja lähiluontokohteet oppimisympäristöinä → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.54 Vihreä lippu -toiminta → Toimintatapa
 - 2.G.55 Selvitetään mahdollisuuksia lisätä ympäristökasvatuksen resursseja → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.56 Kestävän kehityksen toimintamalli ja oppimiskokonaisuudet Intopolkuun → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.57 Koulujen ja varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen teemapäivät ja -viikot → Toimintatapa
 - 2.G.58 Kestävän ruokaketjun ja ruokahävikin opetusmateriaalin kehittäminen → Suunnitteluvaihe
 - 3.K.85 Kiertotalous ja osaaminen Satakunnan teknologiametalliklusterissa → Toteutusvaihe

5.5. Sukupuolten tasa-arvo

Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Tavoitteen teemoja ovat: sukupuolten tasa-arvo, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, naisten ja tyttöjen turvallisuus sekä perheväkivalta, palvelut ja ennaltaehkäisy

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porissa toteutetaan Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa 2021–2025, jonka pääperiaatteita on neljä: Syrjinnässä nollatoleranssi, Vastuu on kaikilla, Erilaisuus on rikkautta ja Lapset ensin.
- Porilaisten nuorten hyvinvoinnin tila Zekki-hyvinvointikyselyssä on noussut esiin merkittäviä sukupuolten välisiä eroja. Sen valossa vaikuttaisi siltä, että yleinen elämään tyytyväisyys on Porissa kohtuullisella tasolla, vastaten koko maan keskiarvoa. Vahvuksiakin löytyy, mutta haasteita ilmenee erityisesti psyykkisessä hyvinvoinnissa. Itsetunto on porilaisilla nuorilla melko heikolla tasolla, eikä yksikään palvelualue yllä hyvään tulokseen. Resilienssi eli kyky voittaa vaikeuksia on koko Suomeen verrattuna hieman heikompi, sukupuolten välisten erojen ollessa erittäin suuria. Arjen sujumista porilaiset nuoret kokevat keskimääräistä heikommin, ja palvelualueiden sekä sukupuolten väliset erot ovat huomattavia – ammatillisessa oppilaitoksessa vain kolmasosa kokee arjen sujuvan hyvin. Muunsukupuolisiksi itsensä kokevat nuoret raportoivat heikkoa tyytyväisyyttä kaikilla osa-alueilla, ja tytöillä itsetunto ja resilienssi ovat selvästi poikia matalampia. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien hyvinvointi on jokaisella osa-alueella muita heikompa, mikä korostaa tämän ryhmän haasteita. (Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025)

5.6. Puhdas vesi ja sanitaatio

Tavoite 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.

Tavoitteen teemoja ovat: vesihuolto, jätevedet ja jätevedenkäsittely, vesiensuojelu

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porin Vesi alueen jätevesien käsittelystä vastavana tahona hoitaa merkittävää ympäristönsuojelukokonaisuutta. Porin jätevedenpuhdistamot toimivat tehokkaasti vuonna 2024. Vesi- ja viemäriverkoston sekä laitosten saneerausta jatkettiin. 86 % kaikista investoinneista oli saneerausinvestointeja ja investointien kokonaismäärä oli hieman alle 5 M€.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa → Toimintatapa

5.7. Edullista ja puhdasta energiaa

Tavoite 7: Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.

Tavoitteen teemoja ovat: uusiutuva energia ja energiatehokkuus, energiantuotannon päästöt ja vaikutukset, energiajärjestelmän resilienssi, kuntalaiset energiamurroksessa

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Pori on mukana vapaaehtoisessa Kuntien energiatehokkuussopimuksessa. Huhti-toukokuussa raportoidaan edellisen vuoden kaupungin kulutustiedot ja energiatehostamistoimet Energiavirastolle ja Motivalle.
- Energiaviraston rahoittama Energianeuvonta Satakunnassa -hanke päättyi Porin kaupungin järjestämänä keväällä 2025. Vuonna 2024 kunnille, pk-yrityksille ja kuluttajille annettiin maksutonta energianeuvontaa henkilökohtaisesti seuraavasti: pk-yritykset 16 kpl, kuluttajat 41 kpl, taloyhtiöt 4 kpl. Lisäksi järjestettiin neuvontatilaisuuksia kuluttajille, pk-yrityksille ja yhdistyksille yhteensä 3 lähtitilaisuutta + 2 webinaaria. Energianeuvonta- ja ILKU-hankkeen yhteistyönä neuvottu kuluttajia, pk-yrityksiä sekä kaupunkiorganisaatiota Hinku-työryhmän toiminnan kautta.
- Energiatehokkuuden ja hukkaenergian hyötykäytön tehostamisen toimenpiteitä toteutettiin useissa kaupungin kohteissa, kuten esimerkiksi iv-järjestelmien parannuksia Piilitien päiväkodin vanhan osassa, Kulttuuritalo Myllykartanossa ja Kulttuuritalo Anniksella sekä tekonurmikentän varustaminen kaukolämmön paluujärjestelmällä.
- Resurssiinsa kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 1.C.20 Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian investoinnit rakennuksissa → Suunnitteluvaihe
 - 1.C.26 Tilojen energiankäytön reaaliaikaisen optimoinnin ja seurannan automatisointi → Toteutusvaihe
 - 3.J.75 Energiatehokkuussopimuksen jatkaminen 2025 jälkeen → Ei aloitettu
 - 3.J.76 Pori merituulivoiman keskuksena → Suunnitteluvaihe
 - 3.J.77 Selvitetään mahdollisuuksia päästöttömälle pienenergiatuotannolle → Suunnitteluvaihe
 - 3.J.78 Kunnille, pk-yrityksille ja kuluttajille maksutonta energianeuvontaa → Toteutusvaihe
 - 3.J.79 Hukkalämmön hyötykäytön edistäminen → suunnitteluvaihe
 - 3.J.80 Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden vauhdittaminen → Suunnitteluvaihe
 - 3.J.81 Öljylämmityksestä luopuminen kaupungin kohteissa → Toteutusvaihe
 - 3.K.88 Ravinteiden kierrättämisen TKI-toiminta → Suunnitteluvaihe
 - 3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa → Toimintatapa

5.8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.

Tavoitteen teemoja ovat: työllisyys, palvelut, työolot ja työhyvinvointi, osaamisen kehittäminen, kestävä talous

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porin kaupungin rooli ja vastuu työvoimaviranomaisena oli suurehko jo vuonna 2024, kun kaupunki oli mukana työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa ja vastasi yli 5000 porilaisen työnhakijan palveluista. Työvoimaviranomaisen vastuu siirtyi 1.1.2025 alkaen kokonaan kunnille ja Pori tulee toimimaan Satakunnan työllisyysalueen vastuukuntana.
- TE24-uudistuksen ja lakimuutosten myötä palkkatuella työllistäminen kuntiin sekä velvoitetöylyttäminen loppuivat. Muutokset vaikuttavat laajasti kaupungin työllistämisen- ja työpajatoimintaan, minkä vuoksi työpajatoimintaa koskevien yhteistoimintaneuvottelujen päätöksenä päädyttiin elinkeino- ja ympäristötoimialalla toimivien työpajojen lakkauttamiseen. Nuorten työpajat jatkuvat ja Luontopajan toiminta siirtyi teknisen toimialan metsätiimille 1.1.2025.
- Hankinnoilla työllistämisen toimintamalliin liittyen aktiivisia hankintasopimuksia, joissa on ollut velvoittava työllistämisehto, on ollut 10 kpl. Kaikissa hankinnoissa, jotka täyttivät kriteerin (arvo, palvelupainotteisuus) on pyritty huomioimaan työllisyysvelvoite, mutta vuoden 2024 lopulla TE-uudistuksen myötä tulleet muutokset jäädyttivät työllistämisehdon käytön hankinnoissa.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta
 - 1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.11 Edistetään kestävään kehityksen liiketoimintaa julkisilla hankinnoilla → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.12 Hankinnoilla työllistämisen toimintamalli → Aiemmin toimintatapa, mutta nyt muutosten kohteena TE24-uudistuksen takia.
 - 2.F.50 Porin työpajat kestävään kehityksen keskittymänä → aiemmin toimintatapa, mutta nyt muutosten kohteena mm. TE24-uudistuksen takia.
 - 3.I.70 Edistetään kiertotalousliiketoiminnan sijoittumista Poriin → Toteutusvaihe
 - 3.I.71 Porin sataman alueiden ja etenkin Peittoon kiertotalouspuiston koordinaointi ja liiketoimintamalli → Suunnitteluvaihe
 - 3.I.72 Kiertotalousviestinnän lisääminen elinkeinoelämälle → Toimintatapa
 - 3.K.83 ICC – Intelligent Cities Challenge 2.0 → Toteutusvaihe

5.9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Tavoite 9: Rakentaa kestävä infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita.

Tavoitteen teemoja ovat: kestävä infrastruktuuri, yritykset, kestävä teollisuus ja tuotanto, kestävä resurssiviisas uudistuminen ja innovaatiot sekä teknologia

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Jokikeskus-hankkeen toinen vaihe käsitti rantamakasiinirakennuksen itäpäädyn ja Taavissillan välisen alueen peruskorjauksen. Alueen roolia kaupungin ulkoisena edustustilana ja kaupunkilaisten sekä vierailijoiden viihtymis- ja kohtaamispaikkana vahvistettiin. Kesällä 2024 valmistuneen Jokikeskuksen toisen vaiheen mittavan kunnostuksen myötä satavuotias tavarasatamamiljöö muuntui kauniiksi kaupunkitilaksi pienvenesatamaineen, tapahtuma-alueineen ja rantaravintoloineen edistäen kävelyn, pyöräilyn ja viihtyisän oleskelun mahdollisuuksia Porin keskustassa.
- ICC 2.0. -hankkeen lopputuloksena solmittiin kolme Local Green Deal: Offshore Wind Center, The green transition development program, The household biowaste collection program
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta
 - 1.A.2 Sitoutuminen kansalliseen Kiertotalouden green dealiin → Suunnitteluvaihe
 - 1.A.3 Koko Porin resurssiviisas kehityskuva ja rakennemalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.C.19 Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimus → Ei aloitettu
 - 1.C.21 Kestävän purkamisen green deal -sopimus → Ei aloitettu
 - 1.C.22 Katuvalaistuksen vaihtaminen LED:eihin → Toteutusvaihe
 - 1.C.23 RC-rouheen käyttö toimintamallina soveltuvissa kohteissa → Toteutusvaihe
 - 1.C.24 Kierrätettyjen rakennusmateriaalien käytön lisääminen → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.27 Koko Porin sini-viherverkoston rakennemalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.28 Täydennysrakentamisen suosiminen sekä uudisrakentamisen keskittäminen → Toteutusvaihe
 - 1.D.29 Kiertotaloutta ja kestävä kehitystä edistävät kaavalliset keinot ja rakennusjärjestys → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.30 Hulevesiohjelman toimenpiteet → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.31 Suunnittelusuositusten ja -kannustimien luominen pilottialueelle → Ei aloitettu
 - 1.D.32 Pilotoidaan viherkertoimen käyttöönottoa → Suunnitteluvaihe
 - 2.F.44 Omakoti- ja pientaloasujien lajittelumahdollisuuksien optimointi → Toteutusvaihe
 - 2.G.61 Hulevesien makroroskatutkimus ja Mahanpuruja muovista -kampanja → Suunnitteluvaihe
 - 2.H.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä → Toimintatapa
 - 2.H.64 Matkaketjujen sujuvoittaminen → Toteutusvaihe

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluksikkö

- 2.H.65 Lisätään pyörien runkolukitus- ja sisäsäilytyspaikkoja → Toteutusvaihe
- 2.H.68 Lentoliikenteen sähköistymiseen valmistautuminen → Ei arvioitavissa
- 2.H.69 Henkilöjunaliikenne Pori-Tampere-rataosuudella uudella ostoliikennesopimuskaudella (2028) → Ei arvioitavissa
- 3.I.70 Edistetään kiertotalousliiketoiminnan sijoittumista Poriin → Toteutusvaihe
- 3.I.71 Porin sataman alueiden ja etenkin Peittoon kiertotalouspuiston koordinointi ja liiketoimintamalli → Suunnitteluvaihe
- 3.I.72 Kiertotalousviestinnän lisääminen elinkeinoelämälle → Toimintatapa
- 3.J.79 Hukkalämmön hyötykäytön edistäminen → Suunnitteluvaihe
- 3.K.82 Ekosysteemisopimus → Toteutusvaihe
- 3.K.83 ICC – Intelligent Cities Challenge 2.0 → Toteutusvaihe
- 3.K.85 Kiertotalous ja osaaminen Satakunnan teknologiametalliklusterissa → Toteutusvaihe
- 3.K.88 Ravinteiden kierrättämisen TKI-toiminta → Suunnitteluvaihe
- 3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa → Toimintatapa

5.10. Eriarvoisuuden vähentäminen

Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.

Tavoitteen teemoja ovat: tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, haavoittuvassa asemassa olevat, eriarvoisuuden vähentäminen

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porissa maahan muuttaneiden määrä on kasvanut, mitä selittää enimmäkseen tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten muutto kuntaan. Kaupunki käynnisti vuonna 2024 monialaisen International House -palvelukonseptin tukemaan uusien porilaisten kotoutumista ja työllistymistä. Palvelu tarjoaa matalan kynnyksen palveluohjausta ja monenlaista tukea esimerkiksi viranomaisasiointiin. Se on ollut merkittävä henkinen tuki asiakaskunnalle. Monikielisen tiedon tarjoaminen kootusti yhden palvelun kautta edistää alueelle juurtumista ja yhteiskuntaan osallistumista.
- Kansalaisopistojen erityisryhmien kursseilla on merkittävä rooli kehitysvammaisten harrastus- ja kulttuuritoiminnan mahdollistamisessa. Ojantien ja Monituotteen toimintakeskusten elokuvatoiminta täytti 30 vuotta, yhteistyö Porin seudun kansalaisopiston kanssa alkoi vuonna 2005. Ojantien animaatiopajassa ja Osallisuus teatteri Monituotteen mediakursseilla on tuotettu animaatioita, lyhytelokuvia, teatteria, musiikkia ja muuta taidetta paikallisista lähökohdista.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 1.B.12 Hankinnoilla työllistämisen toimintamalli → Aiemmin toimintatapa, mutta nyt muutosten kohteena TE24-uudistuksen takia.
 - 1.C.18 Parannetaan vajaakäyttöisten tilojen käyttöastetta → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.41 Luontoretket ja luonnonsuojelun viestintä → Toimintatapa
 - 2.F.45 Yhteiskäytettävät tavarat Porissa → Toimintatapa
 - 2.F.48 Linjastohävikin jakaminen hyväntekeväisyyteen → Toimintatapa
 - 2.F.50 Porin työpajat kestävän kehityksen keskittymänä → Aiemmin toimintatapa, mutta nyt muutosten kohteena mm. TE24-uudistuksen takia.
 - 2.G.52 Porin koulujen ympäristökasvatusviikon kehittäminen ja laajentaminen myös muille kävijöille → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.56 Kestävän kehityksen toimintamalli ja oppimiskokonaisuudet Intopolkuun → Suunnitteluvaihe
 - 3.K.86 Hävikkiruokaterminaalin perustamisen tukeminen → Ei aloitettu

5.11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.

Tavoitteen teemoja ovat: kestävä kaupunkisuunnittelu, julkiset tilat, osallisuus, palvelut, ympäristöterveys, ilmanlaatu, jätehuolto, kestävä liikennejärjestelmä, ilmastonmuutokseen hillintä ja sopeutuminen, kokonaisvaltainen katastrofiriskien hallinta, resurssiviisaus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, haavoittuvassa asemassa olevat

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Keskustan kehittämissuunnitelma valmistui ja hyväksyttiin 2024. Sen toimenpiteinä on jatkossa esimerkiksi kauppatorin uudistaminen ja joukkoliikenteen laiturialueen parantaminen sekä keskustan liikenneverkon uudistaminen, erityisesti pohjoiseteläsuuntaisen pyöräilyn laatu- väylän jatkosuunnittelu- ja toteuttaminen.
- Vuonna 2024 Porin kulttuuripalvelut ovat tehneet aktiivista työtä toiminnan suuntaamiseksi kestävä kehityksen mukaiseksi, lisätietoa museoiden, kirjaston ja Lastenkulttuurikeskus Kruunupään toimista luvussa 4.4.1. Kulttuuripalveluiden ekoloikka.
- Porin kaupunki järjesti yhteistyössä viranomaisten ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa Pori24-kotiseutuharjoituksen, jossa harjoiteltiin häiriötilannetoimintaa. Meri-Porin yhtenäiskoululla järjestettävän harjoituksen teemana on tulvavaaratilanteesta johtuva evakuointi.
- Porin alueella vallitsee yleensä hyvä tai tyydyttävä ilmanlaatu. Suurimmat Porin kaupungin keskustan ilmanlaatuun vaikuttavat tekijät ovat liikenteen päästöt, katupöly pääasiassa alkukeväisin sekä kiinteistöjen puunpoltto. Vuonna 2024 katupölykausi oli tavanomainen. Teollisuuden ilmapäästöjen vähentyessä liikenteen ja asumisen vaikutukset ilmanlaatuun korostuvat entisestään ja lisää tutkimustietoa tarvitaan nykyisten mittausten lisäksi. Porin kaupunki päätti puun pienpolton ilmanlaatuvaikutusten selvittämiseksi käynnistää ulkoilman PAH- ja pienhiukkasmittaukset Porin keskustan tuntumassa olevalla Uudenkoiviston pientaloalueella. Vuoden kestävä mittaukset aloitettiin helmikuussa 2024. Tulosten perusteella tullaan arvioimaan kiinteistöjen puun pienpolton ilmanlaatuvaikutuksia sekä mahdollisten jatkomittausten tarpeita.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta
 - 1.A.1 Toimiala- ja yksikkökohtaiset kestävyiden koulutustarpeet sekä muutosagentti-toiminta → Ei aloitettu
 - 1.A.3 Koko Porin resurssiviisas kehityskuva ja rakennemalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.A.6 Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan edistämisen vakiinnuttaminen → Suunnitteluvaihe
 - 1.A.7 Alueellisen kierrätysasteen arviointi, nostaminen ja yhteistyö → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.14 Julkisiin hankintoihin sisällytetään elinkaarisuunnitteluohje → Ei aloitettu
 - 1.B.15 Kalusteiden käyttöiän pidentämisen toimintamalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.16 Ympäristöstävällisen siivouksen hankinnat → Suunnitteluvaihe

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluksikkö

- 1.C.25 Energiakartoitukset Porin julkisissa kohteissa → Toimintatapa
- 1.D.31 Suunnittelusuositusten ja -kannustimien luominen pilottialueelle → Ei aloitettu
- 1.D.33 Porin kansallisen kaupunkipuiston rajausta turvaa ja edistää kaupunkivihreää → Toimintatapa
- 2.F.43 Kaikissa kaupungin toimipisteissä lajitellaan kattavasti → Suunnitteluvaihe
- 2.F.44 Omakoti- ja pientaloasujien lajittelumahdollisuuksien optimointi → Toteutusvaihe
- 2.G.59 Porin museot toteuttavat Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää → Toimintatapa
- 2.G.60 Vihreä Kruunu -ympäristöohjelma Lastenkulttuurikeskus Kruunupäälle → Toimintatapa
- 2.H.65 Lisätään pyörien runkolukitus- ja sisäsäilytyspaikkoja → Toteutusvaihe
- 2.H.66 Kampanjoilla uusia asiakkaita joukkoliikenteeseen → Toimintatapa
- 3.K.84 Yritysten ilmastokumppanuustoiminta → Toimintatapa

5.12. Vastuullista kuluttamista

Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.

Tavoitteen teemoja ovat: kestävät hankinnat, luonnonvarojen kestävä käyttö, kiertotalous (yhteiskäyttö, uudelleenkäyttö, kierrätys, ruokahävikin ja muun jätteen vähentäminen), toiminnan tai tuotteiden elinkaaren aikaiset vaikutukset ja haitallisuuden vähentäminen, tietoisuus ympäristökestävistä elämäntavoista,

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Puunaulapuiston alueella sijainnut vanha teollisuusalueen asfalttipinnoite hyödynnettiin levymäisinä paloina suomumaiseksi pinnoitteeksi istutusalueilla. Vanhan tarpeettoman asfaltin hyödyntäminen puiston pohjamateriaalina tukee kiertotalouden edistämistä ja vähentää materiaalin jatkokäsittelyyn viemiseksi vaadittavaa kuorma-autoliikennettä. Asfaltti-suomujen välistä on tarkoitus tulevaisuudessa kasvaa kuivan niityn kaltaista kasvillisuutta.
- Jätelain mukainen biojätteen keräysvelvoite laajeni koskemaan yli 10 000 asukkaan keskustaajama-alueella sijaitsevia 1–4 asunnon kiinteistöjä eli merkittävää määrää omakotija pientaloja Porissa vuonna 2024. Lakimuutoksen voidaan arvioida nostavan biojätteen kierrätysastetta merkittävästi. Porissa ja kunnallisen jätehuolto-yhtiö Keräämö Oy:n muissa kunnissa keskustaajamaan kuuluu tietty asukastiheyden mukaan määritelty kaistale, joka lähtee Porin Reposaaaresta ja päättyy Harjavaltaan. Vaihtoehtoina on joko käyttää Keräämön kiinteistölle toimittamaa biojäteastiaa tai kompostoida asianmukaisesti ja ilmoittaa kompostoinnista jätehuoltoviranomaisen rekisteriin.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.10 Vaikuttavista hankinnoista viestiminen → Ei aloitettu
 - 1.B.11 Edistetään kestävä kehityksen liiketoimintaa julkisilla hankinnoilla → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.13 Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen → Toimintatapa
 - 1.B.15 Kalusteiden käyttöikänsä pidentämisen toimintamalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.17 Minimoidaan kertakäyttötuotteiden käyttö → Suunnitteluvaihe
 - 2.F.45 Yhteiskäytettävät tavarat Porissa → Toimintatapa
 - 2.F.47 Ruokahävikin seuranta kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa → Toimintatapa
 - 2.F.49 Ruokailijamäärän vaihteluun liittyvän hävikin vähentäminen → Suunnitteluvaihe
 - 2.F.50 Porin työpajat kestävä kehityksen keskittymänä → Toimintatapa
 - 2.G.53 Kuntalaisten ympäristöosaamisen ja arjen kiertotaloustaitojen kehittäminen → Toimintatapa
 - 2.G.58 Kestävän ruokaketjun ja ruokahävikin opetusmateriaalin kehittäminen → Suunnitteluvaihe
 - 3.I.74 Uudelleenkäyttöä edistävän verkkopalvelun hankinta → Valmis, <https://korjaa.se/> -sivusto.

5.13. Ilmastotekoja

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

Tavoitteen teemoja ovat: ilmaston muutoksen hillintä ja hiilineutraalius, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, ilmatoriskien kartoittaminen sekä varautuminen ja hallinta, luonnon monimuotoisuus, ilmastonmuutokseen liittyvän tietoisuuden lisääminen, oikeudenmukainen kestävyysmurros, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, haavoittuvassa asemassa olevat, kestävä energianjärjestelmä, kestävä kaupunki, yhteistyö

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Vuonna 2024 käynnissä olleita ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyviä hankkeita: ILKU – Ilmastoviisas kunta & Pk-yritys, ILPI - Ilmastoviisaat pientaloalueet -hanke, MUSTBE - Multidimensional stormwater treatment in urban areas for cleaner Baltic Sea -hanke.
- Keskusaukion remontin toisessa vaiheessa parannettiin pysäköintialueen turvallisuutta pysäköintialueen selkeyttämisellä ja jalankulun ohjaamisella. Pintarakenteen uusimisen ohella pysäköintialueella toteutettiin luontopohjaisia vesienhallintarakenteita hulevesien käsittelyyn. Alueella uusittiin huonokuntoisia puita, lisättiin istutuksia sekä kehitettiin ratkaisuja kivi- ja hulevesien hallintaa. Toimet edistävät myös ilmastonmuutokseen sopeutumista, kun ilmastonmuutoksen tiedetään lisäävän sateita ja sään ääri-ilmiöitä. Pysäköintialuetta koskevat uudistustyöt olivat osa kansainvälistä Interreg Central Baltic-ohjelman rahoittamaa MUSTBE -hanketta (2023–2026), jossa Porin kaupunki on mukana.
- Repolankadun suunnitelmat luontopohjaisista ratkaisuista käynnistetty. Repolankadun jatkaminen Puunaulakadulle (Porin asuntomessualue 2018). Toimet liittyvät ilmastonmuutoksen sopeutumiseen.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:
 - 1.B.13 Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen → Toimintatapa
 - 1.E.36 Luodaan Porin kaupungille metsäohjelma → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.54 Vihreä lippu -toiminta → Toimintatapa
 - 2.G.59 Porin museot toteuttavat Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää → Toimintatapa
 - 2.G.60 Vihreä Kruunu -ympäristöohjelma Lastenkulttuurikeskus Kruunupäälle → Toimintatapa
 - 2.H.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä → Toimintatapa
 - 2.H.63 Selvitetään mahdollisuudet ympäristöystävällisempään joukkoliikenteeseen → Suunnitteluvaihe
 - 2.H.66 Kampanjoilla uusia asiakkaita joukkoliikenteeseen → Toimintatapa

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

- 2.H.67 Parannetaan henkilöstön mahdollisuuksia kestävään työmatkaliikkumiseen → Toteutusvaihe
- 2.H.68 Lentoliikenteen sähköistymiseen valmistautuminen → Ei arvioitavissa
- 2.H.69 Henkilöjunaliikenne Pori-Tampere-rataosuudella uudella ostoliikennesopimuskaudella (2028) → Ei arvioitavissa
- 3.I.73 Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi → Toteutusvaihe
- 3.J.81 Öljylämmityksestä luopuminen kaupungin kohteissa → Toteutusvaihe
- 3.K.87 Visit Porille Sustainable Travel Finland -sertifikaatti → Toteutusvaihe

5.14. Vedenalainen elämä

Tavoite 14: Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävästä käyttöä.

Tavoitteen teemoja ovat: luonnon monimuotoisuus, vesistöt ja vesien-suojelu, kalastus, kestävä virkistyskäyttö, kestävä kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö, ympäristöpäästöt, luonnonsuojelu, ennallistaminen

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porin kaupunki on ollut aktiivinen Eteläjoen-Noormarkunjoen Sahakosken kalataloudellisen kunnostuksen suunnittelussa. Sahakoski on Karvianjoen vesistöalueen alin noususte ja yksi kansallisen kalatiestrategian kärkikohteista.
- Porin kaupunki on aloittanut rantaroskaseurannan suunnittelun yhteistyössä Pidä saaristo siistinä ry:n kanssa. Rantaroskaseurannat ovat osa EU:n meristrategiadirektiivin velvoittamaa aluemerten tilan seurantaa.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta:

- 1.D.27 Koko Porin sini-viherverkoston rakennemalli → Suunnitteluvaihe
- 1.D.30 Hulevesiohjelman toimenpiteet → Suunnitteluvaihe
- 1.E.38 Itämerihaasteen toimenpideohjelman päivittäminen → Suunnitteluvaihe
- 1.E.40 Suojeltavien lajien elinympäristöjen vaaliminen → Toimintatapa
- 1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta → Suunnitteluvaihe
- 2.F.46 Roskaantumisen hillinnän yhteistyöryhmä ja toimenpidesuunnitelma → Suunnitteluvaihe
- 2.G.61 Hulevesien makroroskatutkimus ja Mahanpuruja muovista -kampanja → Suunnitteluvaihe
- 3.K.88 Ravinteiden kierrättämisen TKI-toiminta → Suunnitteluvaihe

5.15. Maanpäällinen elämä

Tavoite 15: Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

Tavoitteen teemoja ovat: luonnon monimuotoisuus, luonnonvarojen kestävä käyttö, kestävä kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö, ennallistaminen, kestävä virkistyskäyttö, kestävät metsäalueet, ympäristöpäästöt, luonnonsuojelu

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- KuntaHelmi-hankkeessa on toteutettu merkittäviä luontoarvoiltaan tärkeiden alueiden ennallistamistoimia, hanke päättyi 2024. Kallioluoto on Preiviikinlahden Natura 2000-alueen ulkoisaariston suurin ja vanhin saari, jonka pohjoisosan kallioketo ja nummi on pahoin umpeenkasvanut. KuntaHelmi-hankerahoituksen avulla alueen katajikkoa sekä männikköä raivattiin ja raivausjäte poltettiin paikan päällä. Toimenpiteillä haluttiin pysäyttää alueen umpeenkasvu, parantaa nummi- ja ketoluontotyyppien laatua sekä lisätä niiden pinta-alaa. Hankkeen aikana Kallioluodolta myös purettiin vanhat kalastajamajat tavoitteena palauttaa lähialueen rantalehto ja mäntymetsä luonnontilaan.
Porin kaupunki omistaa luontoarvoiltaan tärkeän alueen Kokemäellä ja on toteuttanut ennallistamistoimia myös siellä. Kyseinen Kokemäellä sijaitseva Harjusuo on kilpikeidas, joka on osin ojitettu. KuntaHelmi-hankerahoituksen avulla ojia padottiin sekä kaivinkoneella että henkilötyönä. Ojien patoamisella tavoitellaan suon vesitalouden palautumista, lisätä rahkasammalen kasvua sekä parantaa suokasvien ja suoympäristössä elävien hyönteisten elinolosuhteita.
- Vuonna 2024 tehtiin muutoksia aiempaan niittyjen hoitosuunnitelmaan, 180 hehtaaria valettiin kukkaniityiksi 6 ha. Tienvarsipientareista muutettiin 10 % kukkiviksi pientareiksi.
- Porin jokisuiston vieraskasvilajit hallintaan -hanke päättyi 2024.
- Luontosuhteen syventäminen - ympäristökasvatusta maankohoamisrannikolla -hanke käynnissä vuonna 2024.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta
 - 1.D.27 Koko Porin sini-viherverkoston rakennemalli → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.32 Pilotoidaan viherkertoimen käyttöönottoa → Suunnitteluvaihe
 - 1.D.33 Porin kansallisen kaupunkipuiston rajaus turvaa ja edistää kaupunkivihreää → Toimintatapa
 - 1.E.34 Luontopalveluiden kehittämisohjelma → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.35 Porin kaupunki liittyy Luontoviisaat kunnat -verkostoon → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.36 Luodaan Porin kaupungille metsäohjelma → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.37 Kaupunkiniittyjen hoitosuunnitelma → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.39 Haitallisten vieraskasvilajien torjunta → Toteutusvaihe
 - 1.E.40 Suojeltavien lajien elinympäristöjen vaaliminen → Toimintatapa

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

- 1.E.41 Luontoretket ja luonnonsuojelun viestintä → Toimintatapa
- 1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta → Suunnitteluvaihe
- 2.F.46 Roskaantumisen hillinnän yhteistyöryhmä ja toimenpidesuunnitelma → Suunnitteluvaihe
- 2.G.51 Tunnistetaan koulujen ja päiväkotien lähimetsät ja lähiluontokohteet oppimisympäristöinä → Suunnitteluvaihe

5.16. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

Tavoite 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

Tavoitteen teemoja ovat: osallisuus, läpinäkyvä ja laadukas päätöksenteko, lähidemokratia, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kaikille turvallinen ja kestävä kaupunki, yhteiskuntarauha, oikeudenmukainen kestävyysmurros, sitoutuminen kestäväällä tavalla toimimiseen

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Vuonna 2024 toteutettiin osallistuvaa budjetointia, jossa porilaiset hakevat kaupungin rahoitusta asukkaiden hyvinvointia edistävän hankkeensa toteuttamiseen. Kaikille porilaisille avoimia ja maksuttomia hankkeita toteutettiin yhteensä 22 kappaletta ja osallistumiskertoja oli yhteensä 7500. Rakkaudella porilaisille hyvinvointiraha -nimellä kulkevan osallistuvan budjetoinnin ideana on, että kaupunkilaiset pääsevät itse päättämään taloudellisten resurssien käytöstä hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Vuonna 2024 kaupunginkirjasto, kaupungin museot, kaupunginorkesteri ja lastenkulttuurikeskus järjestivät yhteensä 1 018 osallistavaa tilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 96 980 henkilöä.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta
 - 1.A.1 Toimiala- ja yksikkökohtaiset kestävyiden koulutustarpeet sekä muutosagentti-toiminta → Ei aloitettu
 - 1.A.4 Omistajaohjauksen sisällöllinen ohjaaminen → Ei aloitettu
 - 1.A.5 Kiertotalouden tiekartan indikaattorit, seuranta ja raportointi → Suunnitteluvaihe
 - 1.B.10 Vaikuttavista hankinnoista viestiminen → Ei aloitettu
 - 1.B.14 Julkisiin hankintoihin sisällytetään elinkaarisuunnitteluohje → Ei aloitettu

5.17. Yhteistyö ja kumppanuus

Tavoite 17: Tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.

Tavoitteen teemoja ovat: yhteistyö kestävän kehityksen toteutumiseksi, sitoutuminen kestäväällä tavalla toimimiseen, julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan kumppanuudet, paikallisuus ja alueellisuus, kansainvälisyys, oikeudenmukainen kestävyysmurros

Esimerkkejä Porissa toimenpiteistä tavoitteen saavuttamiseksi:

- Porin kaupunki on mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallissa, jonka tavoitteena on edistää lapsen oikeuksien toteutumista.
- Porin kaupunki tarjoaa useita erilaisia avustuksia yhdistyksille, yksityisille toimijoille sekä muille sidosryhmille. Vuonna 2024 kumppanuussopimukset valmisteltiin vuosille 2025–2026 seuraavien yhdistysten kanssa: Läntinen tanssin aluekeskisyhdistys ry, Porin, Noormarkun sekä Lavian 4H-yhdistys ry, Porin seudun työttömät ry, Rakastajat-teatterin kannatus ry, Satakunnan yhteisöt ry, SPR Kontti-ketju Porin yksikkö, Porin Ässät ry ja Suomen Työväen Urheiluliitto TUL Satakunnan Piiri ry.
Kaikkiin näihin sopimuksiin on sisällytetty uutena päivityksenä, että Porin kaupungin yhteistyökumppanina tahot toimivat kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja huomioivat toimintansa ympäristönäkökulmia. Monen sopimuksen kohdalla kumppanuudessa on kysymys sosiaalisen, taloudellisen tai kulttuurillisen kestävyuden edistämisestä. Lisäksi vuonna 2024 osaan sopimuksista löydettiin konkreettista ekologista kestävyyttä tukevaa toimintaa, kuten ympäristökasvatukseen ja -tietouteen liittyvää pilotointia, tilojen yhteiskäyttöä, kiertotalouden (yhteiskäyttö, uusiokäyttö, kierrätysmateriaalien hyödyntäminen, kierrätys) ja kiertotaloustaitojen tukemista, erilaisten kestävyysohjelmien avulla oman yhteisön ympäristötekojen ja -tietouden johtamista, sekä muuta tiedon jakoa ja esimerkillä johtamista myös muille. Vastaavia näkökulmia on tarkoitus käsitellä sopimusten valmistelussa mahdollisesti jatkossakin, kun muiden kumppanuussopimusten päivitys tulee ajan-kohtaiseksi.
Vuonna 2024 valmistelluissa kumppanuussopimuksissa on pyritty huomioimaan mahdollisuuksien mukaan Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan tavoitteita.
- Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteet, jotka on merkitty edistämään muun muassa tätä tavoitetta
 - 1.A.2 Sitoutuminen kansalliseen Kiertotalouden green dealiin → Suunnitteluvaihe
 - 1.A.4 Omistajaohjauksen sisällöllinen ohjaaminen → Ei aloitettu
 - 1.A.7 Alueellisen kierrätysasteen arviointi, nostaminen ja yhteistyö → Suunnitteluvaihe
 - 1.A.8 Tunnistetaan resurssiviisauden verkostot → Ei aloitettu
 - 1.C.18 Parannetaan vajaakäyttöisten tilojen käyttöastetta → Suunnitteluvaihe
 - 1.E.35 Porin kaupunki liittyy Luontoviisaat kunnat -verkostoon → Suunnitteluvaihe
 - 2.G.52 Porin koulujen ympäristökasvatusviikon kehittäminen ja laajentaminen myös muille kävijöille → Suunnitteluvaihe

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

- 2.G.57 Koulujen ja varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen teemapäivät ja -viikot → Toimintatapa
- 2.G.61 Hulevesien makroroskatutkimus ja Mahanpuruja muovista -kampanja → Suunnitteluvaihe
- 3.I.71 Porin sataman alueiden ja etenkin Peittoon kiertotalouspuiston koordinointi ja liiketoimintamalli → Suunnitteluvaihe
- 3.I.72 Kiertotalousviestinnän lisääminen elinkeinoelämälle → Toimintatapa
- 3.K.82 Ekosysteemisopimus → Toteutusvaihe
- 3.K.83 ICC – Intelligent Cities Challenge 2.0 → Toteutusvaihe
- 3.K.84 Yritysten ilmastokumppanuustoiminta → Toimintatapa
- 3.K.85 Kiertotalous ja osaaminen Satakunnan teknologiametalliklusterissa → Toteutusvaihe

6. MayorsIndicators -työkalu

MayorsIndicators -työkaluun (Sitowise Oy) on kerätty vertailukelpoista tietoa eri kaupunkien kestävän kehityksen toimien tilasta. Työkalu hyödyntää suurien aineistojen tilastollisia arvioita 1000 kunnasta Suomesta, Ruotsista ja Iso-Britanniasta. Tieto on jaettu YK:n 17 Kestävän kehityksen tavoitteen alle. Tavoitteiden alle on kerätty erilaisia mittareita/indikaattoreita kuvaamaan niiden edistymistä ja niiden tietoaineistot perustuvat useiden tiedontuottajien tilastoihin ja aineistoihin (mm. Tilastokeskus, STUK, LUKE, Työ- ja elinkeinoministeriö, Energiavirasto, SYKE.) Tarkemat lähdetiedot ja indikaattorien kuvaukset löytyvät kunkin indikaattorin omalta sivulta ([MayorsIndicators](#)).

MayorsIndicators -verkkosivulta voi selata yli 200 indikaattoria. Tässä raportissa on rajauduttu paikallisesti vuonna 2021 valittuihin 24 olennaiseen avainindikaattoriin. Sivustolla voi selata tavoitteita ja indikaattorikuvauksia kirjautumatta. Kaupungin verkossa pääsee näkemään Porin tilanteen indikaattoreittain sekä vertaamaan sitä muihin kuntiin. Erillisillä palvelutunnuksilla pystyy lataamaan aineistoja.

6.1. MayorsIndicators: Porin avainindikaattorit

MayorsIndicators -valinnat Porin kestävän kehityksen katsaukseen (1/2021):

- 7 tavoitetta ja 24 avainindikaattoria

Nro) Kestävän kehityksen tavoite

Avainindikaattorin nimi

3) Terveyttä ja hyvinvointia

Asukastyytyväisyys

Kunnan liikunnan edistämisen toimet

Virkistys- ja urheilualueet

4) Hyvä koulutus

Alakoulujen saavutettavuus

Kirjaston käyttäjät

Kouluruoan väliin jättävät oppilaat

8) Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Kuntien välinen nettomuutto

Majoitusliikkeiden käyttöaste

Työllisyysaste

9) Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Työpaikkojen moninaisuus

Panostukset t&k -toimintaan, euroa/asukas

Digipalvelujen kehittyneisyys

11) Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Ilmanlaatu (PM10, hengitettävät hiukkaset)

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus

Taajama-aste

Joukkoliikenteen kannattavuus

Sähköisten ajoneuvojen latauspisteet

13) Ilmastotekoja

Kasvihuonekaasupäästöt asukasta kohden

Ilmastonmuutoksen riskien ja sopeutumisen toimet

Hiilinielupotentiaali

Päästökauppalaitosten kasvihuonekaasupäästöt

15) Maanpäällinen elämä

Viheralueet

Puuston hiilivarasto

Luonnonsuojelualueet

Lisätietoja indikaattorihaun kautta: https://mayorsindicators.com/index.cfm?area=indicator_page

6.2. Avainindikaattorien tulokset

Tässä luvussa kerrotaan MayorsIndicators -palvelun Porin avainindikaattorien uusin tulos. Kaikista avainindikaattoreista ei saada uutta tulosta tai tietoa vuosittain. Tiedon vuosiluku lukee tuloksen vieressä.

MayorsIndicators -palvelun avainindikaattorien tulos voi kertoa suuntaa antavaa tietoa kestävästä kehityksen kehityssuunnasta Porissa. Tuloksiin on hyvä suhtautua myös kriittisesti ja pyrkiä arvioimaan sivuston kautta, mistä asioista indikaattorien tulos tarkemmin on muodostunut ja onko indikaattorien tietolähteiden dataan ollut mahdollista saada näkyviin myös paikallinen ajantasainen tekeminen Porissa.

Nuolien avulla voi tulkita kehityssuuntia, tiivistettynä ohjeena: **vihreä nuoli suunnasta riippumatta tarkoittaa, että tilanne parantunut ja punainen, että tilanne on huonontunut**. Nuolista vasen kertoo Porin omasta kehityssuunnasta ja nuolista oikea Porin sijoittumisen suunnasta suhteessa muihin kaupunkeihin ja kuntiin. Tuloksiin vaikuttaa moni asia ja ne perustuvat tilastollisiin aineistoihin, kannattaa siis perehtyä [nettisivuilta](#) löytyvään indikaattorikuvaukseen siitä, mihin kunkin avainindikaattorien mittaustulos perustuu. Tämän raportin yhteenvedosta löytyy myös indikaattorikohtaisia linkkejä.

Lisäohjeita tulosten tulkintaan:

Indikaattorien infolaatikat

Katsauksessa on esitetty 24 Kestävän kehityksen avainindikaattoria. Indikaattorista ilmoitetaan viimeisimmän vuoden arvo, kehityssuunta, sijoitus ja tiedon kattavuus Suomen kunnille. Alla esimerkki infolaatikosta:

Lapsiköyhyys
(Pienituloisissa kotitalouksissa asuvat)

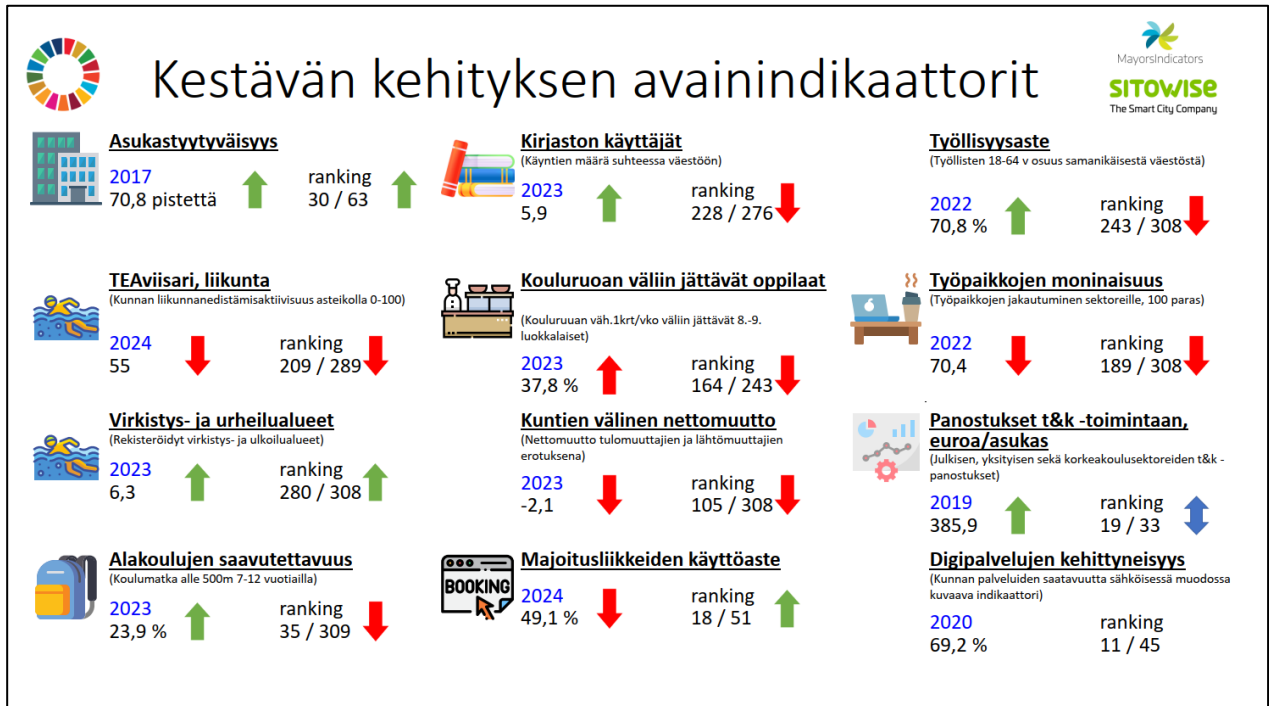
 <p>2020 10,2 %</p>		<p>ranking</p> <p>86 / 303</p>	
---	---	--------------------------------	---

Kehityssuuntanuolet

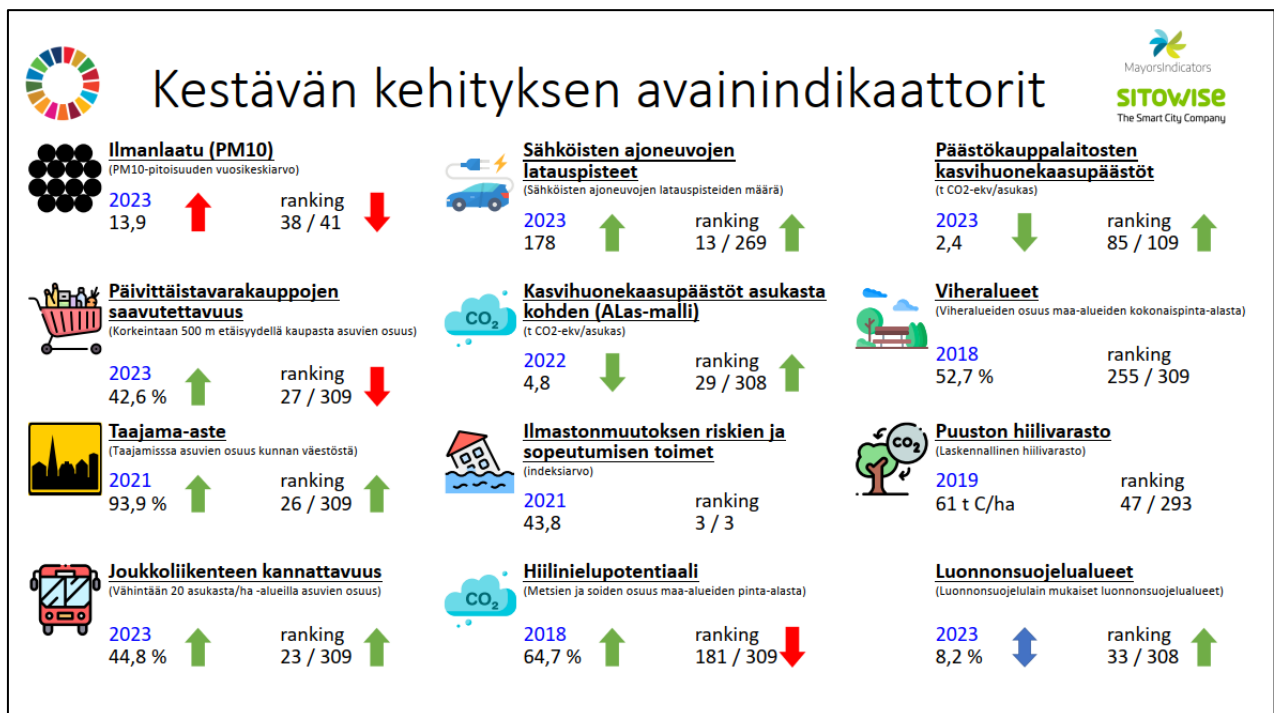
Katsauksessa käytetään viittä erilaista nuolta kuvaamaan indikaattorien, tavoitteen tai ranking-sijoituksen kehityssuuntaa. Indikaattoreiden tavoiteltava kehityssuunta voi olla ylös tai alas, ja kehitystä verrataan aina edelliseen vuoteen, josta tietoja on saatavilla. Tavoitekohtaisissa arvosanoissa toivottava kehitys on aina ylöspäin. Ranking-luvuissa tavoiteltava suunta on myös aina ylöspäin; kunnan sijoitus on sitä parempi, mitä pienempi sijoitus on.

 Kehityssuunta ylös, kunnan tilanne parantunut	 Kehityssuunta alas, kunnan tilanne parantunut
 Kehityssuunta ylös, kunnan tilanne huonontunut	 Kehityssuunta alas, kunnan tilanne huonontunut
 Indikaattorien, tavoitteen tai ranking-sijoituksen arvo pysynyt ennallaan.	

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluosasto

Kuva 13 MayorsIndicators-työkalun avainindikaattorien tulokset 1/2

Kuva 12 MayorsIndicators-työkalun avainindikaattorien tulokset 2/2

7. Yhteenveto

Porissa on vuonna 2024 toimittu aktiivisesti kaikkien kestävyysalueiden (ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen) ja 17 kestävyystavoitteen edistämiseksi, kuten luvussa 4 esitellyt tapauskuvaukset sekä luvun 5 esimerkit tavoitekohtaisesta tekemisestä tai huomioista kertovat. Iso osa kaupungin toiminnasta – ellei jopa kaikki – liittyy jotenkin kestäväan kehitykseen. Tämä tuo omat haasteensa raportoijalle 17 tavoitteen olennaisten vuosikohtaisten esimerkkien löytämiseen ja esiin nostamiseen. Lisäksi suuri osa kaupungin tekemisestä toteuttaa useampaankin kestäväan kehityksen tavoitetta samanaikaisesti – tosin tätä ei tule nähdä haasteena vaan positiivisena ja nimenomaisesti tavoiteltavana tilana.

Kaupungin strategisessa kehittämisessä kestäväan kehityksen tavoitteet muodostavat toimintaa läpileikkaavan perustan, joka voi toimia kehittämisen pohjana. Se edellyttää usein kuitenkin monialaista osaamista ja poikkihallinnollista yhteistyötä sekä laajaa yhteiskehittämistä eri toimijoiden ja kuntalaisten kanssa. Porin kaupungilla on monia toimialarajat ylittäviä yhteisiä tavoitteita, kuten Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan 2030 toimenpiteiden etenemisen kirjaus tilinpäätökseen ja talousarviokirjaan sekä tiekartan tavoitteleiden ja toimenpiteiden toteuttamisen edistäminen. Mittarina tälle toimii toimenpiteiden osuus, joita edistetään (suunnittelu- tai toteutusvaihe) tai jotka ovat valmiit/toimintatapoja. Ensimmäinen välitarkastelu tehdään tältä osin vuoden 2026 talousarvion yhteydessä. Syksyllä 2024 toimenpiteistä oli 69 % suunnittelu- tai toteutusvaiheessa, 18 % oli valmiina tai muuttunut toimintatavaksi.

MayorsIndicators-palvelun avainindikaattorien perusteella Pori oli parantanut omaa tulostaan 10 avainindikaattorin osalta, kun tarkastellaan vuodesta 2021 päivittyneitä tuloksia. Nämä avainindikaattorit olivat:

Virkistys- ja urheilualueet (Rekisteröidyt virkistys- ja ulkoilualueet)

Alakoulujen saavutettavuus (Koulumatka alle 500 m 7–12-vuotiailla)

Kirjaston käyttäjät (Käyntien määrä suhteessa väestöön)

Työllisyysaste (Työllisten 18–64 v osuus samanikäisestä väestöstä)

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus (Korkeintaan 500 m etäisyydellä kaupasta asuvien osuus)

Taajama-aste (Taajamissa asuvien osuus kunnan väestöstä)

Joukkoliikenteen kannattavuus (Vähintään 20 asukasta/ha -alueilla asuvien osuus)

Sähköisten ajoneuvojen latauspisteet (Sähköisten ajoneuvojen latauspisteiden määrä)

Kasvihuonekaasupäästöt asukasta kohden (ALas-malli) (t CO₂-ekv/asukas)

Päästökauppalaitosten kasvihuonekaasupäästöt (t CO₂-ekv/asukas).

Porin tulos oli edennyt huomontaan suuntaan 6 avainindikaattorin osalta, kun tarkastellaan vuodesta 2021 päivittyneitä tuloksia. Nämä avainindikaattorit olivat:

TEAvisari, liikunta (Kunnan liikunnanedistämistäsiivisyys asteikolla 0–100)

Kouluruoan väliin jättävät oppilaat (Kouluruoan väh. 1krt/vko väliin jättävät 8.-9. luokkalaiset)

Kuntien välinen nettomuutto (Nettomuutto tulomuuttajien ja lähtömuuttajien erotuksena)

Majoitusliikkeiden käyttöaste

Työpaikkojen moninaisuus (Työpaikkojen jakautuminen sektoreille, 100 paras)

Ilmanlaatu (PM10) (PM10-pitoisuuden vuosikeskiarvo).

Yhden avainindikaattorin, Luonnonsuojelunalueet (Luonnonsuojelulain mukaiset luonnonsuojelunalueet) tulos oli pysynyt samana. Jos vertaillaan rankingsijoituksia muiden kuntien kanssa, Porin sijoitus on parantunut 8 avainindikaattorin osalta ja huonontunut 9 avainindikaattorin kohdalla. Voidaan siis tulkita, että Pori on keskimääräisessä kansallisessa vauhdissa kestävyystyön osalta.

Kaupunki on sitoutunut vähentämään 80 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 lähtötasosta. Nykyisessä kaupunkistrategiassa tavoite on vielä kunnianhimoisempi: Porin on hiilineutraali vuonna 2030. Viimeisimpien Suomen ympäristökeskuksen laskelmien mukaan kokonaispäästöt ovat vähentyneet 60 %, kun koko maan kuntien vähennyksen keskiarvo oli 43 %

YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet ovat viime vuosien aikana syystäkin nousseet useiden kaupunkien kaupunkistrategioihin. Kaupungin kestävä kehityksen tilan arviointi ei silti ole yksinkertainen tai yksiselitteinen tehtävä. Porissa seuraaviksi kehitysasteleiksi on tunnistettu nyt toista kertaa tehdyn raportin jalostaminen, kestävä kehityksen eri ulottuvuuksien teemaindikaattorien valinnat sekä MayorsIndicators-palvelun avainindikaattorien päivittäminen. Uusia indikaattoreita valitessa on kuitenkin käytettävä harkintaa, jotta niistä saatava tieto olisi olennaista ja aidosti hyödyntämiskelpoista toiminnan kehittämiseen kestävämpään suuntaan.

Jatkossa kestävä kehityksen sisällyttämistä kaupungin tärkeisiin uusiin tai päivitettäviin ohjelmiin/asiakirjoihin voisi ohjata jonkin kestävä kehityksen ristikkäisvaikutuksia ennakoivan toimintatavan tai metodin avulla. Sen tarkoituksena olisi auttaa tunnistamaan ja arvioimaan kyseisen ohjelman sekä myönteisiä että kielteisiä ja neutraaleja vaikutuksia kestävä kehityksen tavoitteisiin. Kestävä kehityksen raportoinnin kehittämisessä on hyvä pitää silmällä muiden kuntien toimintatapoja ja myös laajempia kansainvälisiä linjauksia kuten esimerkiksi yrityksiin kohdistuvaa merkittävää uudistusta eli EU:n kestävyysraportointidirektiivin säätlemää vastuullisuusraportointivelvoitetta ja sen reunaehtoja. Lisäksi jatkossa tullaan tutkimaan mahdollisuudet yhdistää kestävä kehityksen raportti hyvinvointiraportoinnin kanssa.

Maailmanlaajuisessa mittakaavassa Suomi on suoriutunut YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisen vertailussa kärkisijalle, mutta muuttuvassa maailmassa haasteet eivät lopu,

kestävyytyö on jatkuvaa ja se voidaan nähdä myös tulevaisuustyönä. Kaupungit ovat ratkaisevassa roolissa oikeudenmukaisen kestävyysmurroksen toteuttamisessa. Sillä viitataan kokonaisvaltaiseen yhteiskunnalliseen muutokseen, jonka avulla turvataan ympäristön kantokyky ja siten hyvän elämän edellytykset maapallolla nyt ja jatkossa. Muutosta tavoitellaan erityisesti ilmastomuutoksen, luonnonvarojen ylikulutuksen ja luontokadon haasteiden ratkaisuksi ja niihin sopeutumiseksi. Lisäksi on tärkeää huomata, että kestävyysmurroksen onnistuminen kytkeytyy suoraan huoltovarmuuteen (energia, ruokaturva, infrastruktuuri, yhteiskuntarauha) niin kansallisesti kuin paikallisestikin. On myös huolehdittava siitä, että murros tapahtuu oikeudenmukaisesti ja kestävästi kaikilla kestävä kehityksen ulottuvuuksilla (ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurillinen).

Kokonaisuutena voidaan sanoa, että Resurssiviisaan kiertotalouiden tiekartan toteuttamisen, MayorsIndicators-työkalussa käytettyjen avainindikaattorien, HINKU-päästölaskelmien ja tämän raportin tapauskuvausten perusteella kestävä kehitys on vuonna 2024 edistynyt Porissa oikeaan suuntaan ja samalla vauhdilla muihin suomalaisiin kuntiin verrattuna. Toivon mukaan pitkäjänteinen kestävyystyö jatkuu myös uuden syksyllä 2025 hyväksyttävän kaupunkistrategian ohjaamana.

Porin kaupunki, Elinvoima- ja ympäristötoimiala
Ympäristösuunnitteluyksikkö

8. Lähteet

Kuntaliitto: <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/verkojulkaisut/kestava-kehityksen-strateginen-johtaminen/13-kestavan-kehityksen-tavoitteiden-edistaminen-kunnan>

Laaja hyvinvointikertomus 2021–2025, Porin kaupunki:
https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2025/05/laaja_hyvinvointikertomus_2021_2025.pdf

MayorsIndicators -verkkosivusto:
<https://www.mayorsindicators.com/index.cfm>

Opetushallitus:
<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>

Porin kaupunkistrategia Sujuvan arjen ja kestävä kasvun kotikaupunki 2030:
https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2022/10/pori_2030_strategia_kv_11.4.2022.pdf

Resurssiviisas kiertotalouden tiekartta 2030, Porin kaupunki:
<https://resurssiviisas.pori.fi/>
<https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2024/12/porin-kaupungin-talousarvio-2025-ja-taloussuunnitelma-2025-2027.pdf>
<https://cms.pori.fi/uploads/sites/2/2025/06/porin-kaupungin-tilinpaatos-2024-kv-allekirjoitukset-peitetty.pdf>

Suomen YK-liitto: <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2024

Valtioneuvoston kanslia:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163958>

Kuva: Planetaariset rajat, Ympäristö ja Terveys-lehti 1, 2024, 55. vsk.
<https://www.terveyskirjasto.fi/ldk00887>